

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**GENEL KURUL
KARAR**

EMRE NAZLIGÜLOĞLU BAŞVURUSU

Başvuru Numarası : 2021/15533

Karar Tarihi : 18/9/2025

Başkan : Kadir ÖZKAYA

Başkanvekili : Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili : Basri BAĞCI

Üyeler : Engin YILDIRIM

Rıdvan GÜLEÇ

Recai AKYEL

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Yıldız SEFERİNOĞLU

Selahaddin MENTEŞ

İrfan FİDAN

Kenan YAŞAR

Muhterem İNCE

Yılmaz AKÇİL

Ömer ÇINAR

Metin KIRATLI

Raportör : Kemal ÖZEREN

Başvurucu : Emre NAZLIGÜLOĞLU

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, mahpusun ailesinin ikametgâhına yakın olan ceza infaz kurumundan başka bir ceza infaz kurumuna nakledilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

2. Başvurular süresi içinde yapılmıştır. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.

3. 2021/42587 numaralı bireysel başvuru dosyası kişi ve konu yönünden hukuki irtibat bulunması nedeniyle 2021/15533 numaralı bireysel başvuru dosyası ile birleştirilmiş, 2021/42587 numaralı bireysel başvuru dosyası kapatılmış ve inceleme 2021/15533 numaralı bireysel başvuru dosyası üzerinden yürütülmüştür.

4. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık, görüşünü bildirmiştir. Başvurucu, Bakanlık görüşüne karşı beyanda bulunmuştur.

5. Birinci Bölüm, başvurunun Genel Kurul tarafından incelenmesine karar vermiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

6. Başvuru formu ve ekleri ile Ulusal Yargı Ağı Bilişim Sistemi (UYAP) aracılığıyla erişilen bilgi ve belgelere göre ilgili olaylar şöyledir:

7. Başvurucu, Ankara 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 28/7/2016 tarihli kararıyla anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs etme suçundan tutuklanmıştır. Devam eden süreçte aynı suçtan yürütülen yargılama sonucunda başvurusunun 15 yıl hapis cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir. Bu karar Yargıtay 3. Ceza Dairesinin 30/5/2019 tarihli kararıyla kesinleşmiştir.

8. Başvurucu, Ankara'da yer alan Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmaktayken Bakanlık Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün (İdare) yazısına istinaden kapsama gücünün aşılması (kapasite fazlalığı/aşımı) nedeniyle 9/11/2019 tarihinde Kahramanmaraş'taki Türkoğlu 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir.

9. Başvurucu, bu işlemin iptaline karar verilmesi talebiyle dava açmıştır. Dava dilekçesinde başvuru; ailesinin Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet ettiğini, Kahramanmaraş'a nakledilmesinden sonra görüş günlerinde maddi sebeplerden gelemediklerini, babasının emekli maaşından başka gelirlerinin olmadığını belirtmiştir. Nakil işlemi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini vurgulayan başvuru, Ankara'da bulunması nedeniyle avukatıyla da görüşmediğini ve savunma hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

10. Ankara 14. İdare Mahkemesi (İdare Mahkemesi) 22/9/2020 tarihli ara kararıyla başvurusunun hükümlü olarak bulunduğu Sincan L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun birden fazla müdürlüğünün mevcut olup olmadığının, mevcut ise kapasite aşımının bağlı kurumlar arasında yapılacak nakillerle mahallinde giderilememesinin gerekçesinin sorularak anılan hususlara ilişkin bilgi ve belgelerin İdare tarafından gönderilmesini istemiştir. Bununla birlikte kapsama gücünün aşılması nedeniyle yapılacak nakillerde kurum tarafından hazırlanan listelerde açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi, alt soy ve üst soyu, kardeşleri buldukları yerde ikamet etmeyenlerin öncelikli olarak belirlenip belirlenmediğinin sorulmasına ve buna ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesinin istenilmesine karar vermiştir.

11. Anılan ara kararına istinaden İdare, Sincan L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ait kampüsün içinde başvuruçunun tutuklu olarak bulunduğu dönemde suç türüne göre yerleşebileceği 2 adet L Tipi, 2 adet F Tipi, 1 adet T Tipi kapalı ceza infaz kurumunun olduğunu ancak başvuruçunun naklinin yapıldığı tarihte bütün ceza infaz kurumlarının kapasitelerinin dolu olması nedeniyle kampüs içinde nakil işleminin gerçekleştirilemediğini belirtmiştir. Öte yandan tesis edilen nakil işlemi sırasında kurum tarafından açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi, alt soy ve üst soyu, kardeşleri buldukları yerde ikamet etmeyenlerin öncelikli olarak belirlenmesine ilişkin olarak herhangi bir listenin hazırlanmadığı ifade etmiştir.

12. İdare Mahkemesince 22/10/2020 tarihinde dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulması, sonrasında 18/2/2021 tarihinde de iptaline karar verilmiştir. Kararda ilgili mevzuat ve İdarenin ara kararına verdiği cevaplar aktarıldıktan sonra kapasite aşımı nedeniyle yapılacak nakil işlemlerinde, açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi, alt soy ve üst soyu, kardeşleri buldukları yerde ikamet etmeyenlerin öncelikli olarak belirlenmek suretiyle nakillerin yapılması gerektiği vurgulanmıştır. Neticede öncelikli olarak nakli yapılacaklara ilişkin olarak liste hazırlanmadan ve başvuruçunun ailesinin Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet ettiği dikkate alınmadan, zorunlu neden bulunduğundan bahisle salt takdir yetkisine istinaden naklinin yapılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka uygunluk bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

13. İdare, bu karara karşı istinaf kanun yoluna başvurmuştur. İstinaf dilekçesinde İdare, başvuruçunun naklinin yapıldığı tarihteki verilere göre Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin 1.764, mevcudunun 2.115, doluluk oranının %120; Türkoğlu 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun kapasitesinin ise 1.322, mevcudunun 935, doluluk oranının %71 olduğunu belirtmiştir. Bunun yanında başvuruçunun kapasite aşımı nedeniyle naklinin gerçekleştirildiği tarihte Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun mevcudunun kapasitesine oranla yüksek olduğunu, ceza infaz kurumlarında kapasite üstünde hükümlü ve tutuklu barındırılması durumunda, kişi ve kurum güvenliğinin tehlikeye düşebileceğini, radikalleşmenin artacağını, dolayısıyla kamu düzeninin bozulacağını dile getirmiştir. Başvuruçuyu ise bu hususlara karşı önceki iddialarını yinelemekle birlikte ailesine yakın şehirlere nakledilmek için yaptığı taleplerin de reddedildiğini, başka mahpusların ise aynı konudaki taleplerinin kabul edildiğini ifade etmiştir.

14. Ankara Bölge İdare Mahkemesi 16/12/2020 tarihinde ilk olarak İdare Mahkemesinin işlemin yürütmesinin durdurulmasına ilişkin kararını kaldırmış, akabinde 14/4/2021 tarihinde istinaf başvurusunun kabulüne, İdare Mahkemesi kararının kaldırılmasına ve davanın reddine kesin olarak karar vermiştir. Kararın gerekçesinde, ilgili mevzuata yer verdikten sonra İdarenin yasalarla kendisine verilen görevleri etkin ve verimli bir biçimde yürütmek ve bu amaçla gereken önlemleri almakla yükümlü olduğunu, İdarece disiplin ve düzenin sağlanması ile hizmetin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amaçlarına yönelik olarak yapılan işlemlerde ve bu konularda hassas davranılmasının kamu düzeninin sağlanması açısından zaruret teşkil ettiğini vurgulamıştır. Ankara'da toplu bir şekilde terör örgütü üyeliğinden tutuklu olarak yargılanan kişilerin duruşmalar nedeniyle sevklerinin de Sincan'da bulunan ceza infaz kurumlarına yapıldığı, burada kapasite üstü hükümlü-tutuklu bulundurulmasının kişi güvenliği ve kamu düzeninin bozulmasına yol açabileceği, nakil konusunda İdarenin takdir yetkisinin bulunduğu ve dava konusu işlemde hukuki isabetsizlik görülmediği sonucuna varmıştır.

15. Nihai karar 4/8/2021 tarihinde başvuruçuya tebliğ edilmiştir.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

16. 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "*İnfazda temel amaç*" başlıklı 3. maddesi şöyledir:

"Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen temel amaç, öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, toplumu suça karşı korumak, hükümlünün; yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, üretken ve kanunlara, nizamlara ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmaktır."

17. 5275 sayılı Kanun'un "*Hapis cezalarının infazında gözetilecek ilkeler*" başlıklı 6. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hapis cezalarının infaz rejimi, aşağıda gösterilen temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir:

...

c) Cezanın infazında hükümlünün iyileştirilmesi hususunda mümkün olan araç ve olanaklar kullanılır. Hükümlünün kanun, tüzük ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır.

...

f) Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.

..."

18. 5275 sayılı Kanun'un "*Nakiller*" başlıklı 53. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Hükümlüler, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, hastalık, eğitim, öğretim, suç ve yargulama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakledilebilirler."

19. 5275 sayılı Kanun'un "*Kendi istekleri ile nakil*" başlıklı 54. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için;

a) Gitmek istedikleri kurumlardan durumlarına uygun en az üç yeri belirten bir dilekçe vermeleri,

b) Nakil giderlerini peşin olarak ödemeyi kabul etmeleri,

c) (Değişik:14/4/2020-7242/30 md.) Ceza infaz kurumlarında bulunulması gereken sürenin üç aydan fazla olması,

d) İyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırılmış olması,

e) İstekte bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması,

f) Mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması,

g) Daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması,

Gerekir. (Ek cümle: 24/1/2013-6411/7 md.) Çocuk hükümlüler ile maddi durumunun yetersiz olduğunu belgelendiren hükümlüler bakımından bu fıkranın (b) bendi uygulanmaz.

(2) Bu hükümlüler nakledildikleri kurumlarda, eğitim öğretim veya hastalık nedeniyle nakil hariç, bir yıl kalmak zorundadırlar. Çocuklar bakımından bu süre altı ay olarak uygulanır."

20. 5275 sayılı Kanun'un "Zorunlu nedenlerle nakil" başlıklı 56. maddesi şöyledir:

"Kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, asayiş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlüler, yargı çevresi dışında Adalet Bakanlığınca belirlenen ve konularına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilirler."

21. 5275 sayılı Kanun'un "Tutukluların yükümlülükleri" başlıklı 116. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"Bu Kanunun; ...nakiller, disiplin nedeniyle nakil, zorunlu nedenlerle nakil, hastalık nedeniyle nakil, nakillerde alınacak tedbirler,... konularında 9, 16, 21, 22, 26 ilâ 28, 34 ilâ 53, 55 ilâ 62, 66 ilâ 76 ve 78 ila 88 inci maddelerinde düzenlenmiş hükümlerin tutukluluk hâliyle uzlaşır nitelikte olanları tutuklular hakkında da uygulanabilir."

22. Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler başlıklı 167 No.lu Genelge'nin "Nakiller" başlıklı 5. maddesi şöyledir:

"(1) Hükümlü ve tutukluların, kendi istekleri veya toplu sevk, disiplin, asayiş ve güvenlik, eğitim, öğretim, suç ve yargılama yeri nedenleriyle başka bir kuruma nakilleri yapılabilecektir."

23. 167 No.lu Genelge'nin "Hükümlülerin Kendi İstekleri İle Nakilleri" başlıklı 15. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ilgili kısmı şöyledir:

"(1) Hükümlülerin kendi istekleri ile buldukları kurumdan başka kurumlara nakledilebilmeleri için;

...

d) İyi hâl göstermeleri, disiplin cezası almamış veya kaldırılmış olması,

e) İstekte bulunulan kurumda yer, kapsama gücü ve sınıfının uygun bulunması ve tutukevi olmaması,

f) Mahkûmiyet sürelerine uygun hükümlülerin barındırıldığı bir kurum olması,

g) Daha önce disiplin nedeniyle ayrılmak zorunda kaldıkları kurum olmaması,

h) Talep ettikleri ceza infaz kurumunda kendileri, diğer hükümlüler ve kurum açısından güvenlik riski oluşturmaması,

i) Disiplin nedeniyle ayırdıkları kurumlar hariç, talep ettikleri kurumlarda daha önce kalmış iseler, Bakanlıkça değerlendirilmek üzere; kendileri, diğer hükümlüler veya kurum açısından somut gerekçelerle güvenlik riski oluşturup oluşturmayacakları hususunda bu yer idare ve gözlem kurulunun taleple ilgili görüşünün alınmış olması,

j) Bakanlık tarafından dönem itibariyle isteğe bağlı nakle kapatılmış olmaması, gerekir."

24. 167 No.lu Genelge'nin "Zorunlu nedenlerle nakil" başlıklı 17. maddesinin (1) numaralı fıkrası şöyledir:

"Kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması, kullanılamaz hâle gelmesi, ayaş, güvenlik, doğal afet, yangın ve büyük onarım gibi zorunlu nedenlerle başka kurumlara nakledilmeleri gerekli görülen hükümlü ve tutuklular, yargı çevresi dışında Bakanlıkça belirlenen ve konularına uygun olan diğer kurumlara nakledilebilecektir."

B. Uluslararası Hukuk

1. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

a. Vintman/Ukrayna Kararı

25. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) Vintman/Ukrayna (B. No: 28403/05, 23/10/2014) kararına konu olayda 15 yıl hapis cezası alan hükümlü başvuru, daha önce annesiyle birlikte yaşadığı yere 700 km uzaklıktaki bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmiştir. Ceza infaz kurumuna 12 ile 16 saat arasında bir tren yolculuğu ile erişilebilmektedir. Başvuru ve annesi ikamet adreslerine daha yakın bir ceza infaz kurumuna nakil için çeşitli tarihlere talepte bulunmuştur. Bu taleplerinde özellikle iki şehir arasındaki ulaşımın zorluğuna ve uzunluğuna, bu seyahatin 1938 doğumlu olan annenin yaşı ve ikinci derece özür durumunun belgelendiği kötü sağlık durumu sebebiyle yol açtığı zorluklara dikkat çekmiştir. İdare ise ayrı başvuruda mahkûmların cezalarını aynı ceza infaz kurumunda çekmeleri gerektiği yönündeki mevzuat hükümlerine göre talepleri reddetmiştir. Sonraki başvurularda ayrıca daha yakın uygun başka bir ceza infaz kurumu bulunmadığı ve ağır suçları işleyenlerin suçun işlendiği yerden uzak ceza infaz kurumlarında cezalarını çekmesi gerektiği de bildirilmiştir. Başvuru sonrasında annesiyle birlikte yaşadığı yere daha da uzak, bu defa 1.000 km uzaklıktaki bir ceza infaz kurumuna nakledilmiştir. Başvurucunun annesi bu karara itiraz etmiş, ceza infaz kurumu idaresi cezasının yarısını çekerse ve iyi hâllili olursa başvuru yüksek güvenlikli yerine orta güvenlikli bir ceza infaz kurumuna nakledilebileceğini ancak başvuru disiplin cezaları aldığı, böyle bir nakil için uygun olmadığını bildirmiştir.

26. AİHM esas yönünden öncelikle başvuruçunun aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığını tartışmıştır. Buna göre söz konusu tartışma "*Başvuruçunun Sözleşme'nin 8. maddesi Kapsamındaki Haklarına Bir Müdahale Olup Olmadığı*" başlığı altında yapılmıştır. Bu başlık altındaki değerlendirme şu şekildedir:

"76. Mahkeme ilk olarak, mahkûmların 'kişi özgürlüğü ve güvenliği hakkı' hariç olmak üzere, Sözleşme ile güvence altına alınan tüm temel hak ve özgürlüklerden yararlanmaya devam etmeleri gerektiğini yinelemektedir (bkz. *Hirst v. Birleşik Krallık (no. 2)* [BD], B. No: 74025/01, § 69, ECHR 2005-IX). Bu nedenle, bir mahkûmun, yalnızca hüküm giydikten sonra tutuklu statüsü nedeniyle 8. maddede belirtilen tüm haklarını kaybetmesi söz konusu olamaz (bkz. *Khodorkovskiy ve Lebedev/Rusya*, B. No: 11082/06 ve 13772/05, 25/7/2013, § 836).

77. Aynı zamanda bir kişinin tutulmasının, doğası gereği, özel ve aile hayatında bir kısıtlama getirdiği açıktır (bkz. *Messina/İtalya (no. 2)*, B. No: 25498/94, § 61, AİHM 2000-X, ve *Kalashnikov/Rusya (k.k.)*, B. No: 47095/99, ECHR 2001-XI).

78. Mahkeme içtihadında ayrıca, Sözleşme'nin mahkûmlara tutulma yerlerini seçme hakkı tanımadığını, mahkûmların ailelerinden ayrı tutulması ve onlardan uzakta olmasının, hapis cezasının kaçınılmaz bir sonucu olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte, bir kişinin ailesinden çok uzakta, ziyaretlerin çok zor veya hatta imkânsız hâle geldiği bir cezaevinde tutulması, bazı durumlarda aile hayatına müdahale anlamına gelebilir; zira aile üyelerinin mahkûmu ziyaret etme fırsatı, aile hayatının sürdürülmesi için hayati önem taşır (bkz. *Ospina Vargas - İtalya (k.k.)*, B. No: 40750/98, 6 /4/2000). Bu nedenle ceza infaz kurumu yetkililerinin mahkûmların yakın aile üyeleriyle iletişimlerini sürdürmelerine yardımcı olması, mahkûmların aile hayatına saygı hakkının önemli bir parçasıdır (bkz. *Messina - İtalya (no. 2)*, § 61).

79. Mahkeme, *Khodorkovskiy ve Lebedev/Rusya* davasında verdiği yakın tarihli bir kararında, başvuruçuların uzak bir cezaevine (ailelerinin yaşadığı şehirden birkaç bin kilometre uzakta bulunan) yerleştirilmesinin, 8. madde ile güvence altına alınan haklarına müdahale teşkil ettiği sonucuna varmıştır (bkz. söz konusu karar, § 838). Mahkeme, özellikle uzun mesafeler, ilgili yerleşim yerlerinin coğrafi konumu ve Rus ulaşım sistemine ilişkin olguları dikkate almıştır. Bu durum, başvuruçuların yaşadıkları şehirden yerleşim yerlerine yapılan yolculuğu, özellikle küçük çocukları için uzun ve yorucu bir çaba haline getirmektedir. Sonuç olarak başvuruçular, aileleri tarafından daha az ziyaret edilmiştir.

80. Mahkeme mevcut davada da başvuruçunun, annesini 29/10/2004 tarihinde hapishaneye yaptığı son (veya muhtemelen tek) ziyaretinden bu yana yani neredeyse on yıldır görmediğini belirtmektedir.

81. İleri yaşı ve kötü sağlık durumu, aradaki mesafenin uzunluğu ve Ukrayna ulaşım sistemine ilişkin olgular göz önüne alındığında, [anne] Bayan Kapiton, başvuruçuyu ziyaret etmek için seyahat etmeye uygun durumda değildir.

82. Dolayısıyla mevcut davanın koşullarında, yetkililerin başvuruçuyu evine daha yakın bir cezaevine nakletmemesi onun annesiyle herhangi bir kişisel temas kurmasını engellemek anlamına gelmektedir.

83. Mahkeme, bunun Sözleşme'nin 8. maddesi uyarınca başvuruçunun aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil ettiğini değerlendirmektedir."

27. AİHM, müdahalenin varlığını tespit ettikten sonra bu müdahalenin ihlal oluşturup oluşturmadığını incelemiş; bu bağlamda kanunilik, meşru amaç, demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk ve ölçülülük testlerini uygulamıştır. Müdahalenin kanuniliği başlığı altında iç hukukta mahkûmların hapis cezalarını kural olarak ev adreslerine yakın bir yerde çekmeleri gerektiği yönündeki Avrupa Cezaevi Kurallarına uyumlu nitelikte hükümler bulunduğunu vurgulamıştır. AİHM'e göre bu hükümler Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 8. maddesinin gerekliliklerine de uygundur. Ancak AİHM, iç hukukta bu kuralın istisnalarının da olduğunu kabul etmiş; ilk yerleştirilen ceza infaz kurumunda kalınması gerektiği yönündeki belirlemelere rağmen başvurunun daha sonra daha da uzak bir ceza infaz kurumuna nakledildiğine dikkat çekmiştir. AİHM, ilgili mevzuatı yorumlama ve uygulama konusunda kamu makamlarının izlediği şekilci ve kısıtlayıcı yaklaşım sorular doğursa da müdahalenin yeterince açık ve öngörülebilir bir mevzuata dayandığını kabul etmeye hazır olduğunu belirtmiştir.

28. Meşru amaç kriteri yönünden ulusal makamların başvurunun ev adresine daha yakın bir ceza infaz kurumuna nakil taleplerini reddetmelerinin gerekçeleri şu şekilde özetlenmiştir: hükümlü bir mahkûmun istisnai durumlar nakil işlemini gerektirmedikçe tüm hapis cezasını aynı kurumda çekmesi gerektiği yönünde yasal bir zorunluluk bulunması, müsait bir (yakın) ceza infaz kurumu bulunmaması, mahkûmun suçun işlendiği bölgenin dışındaki bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmesi zorunluluğu başvurunun ceza infaz kurumundaki iyi hâlli olmayan davranışları. AİHM, ilk gerekçeyle ilgili bir yasal dayanak bulunmadığı ve hangi amaca hizmet ettiğine dair bir açıklama da yapılmadığını belirtmiştir. Boş yer olmamasıyla ilgili gerekçe yönünden ise ceza infaz kurumunda aşırı kalabalıkla mücadelenin meşru bir amaç olarak kabul edilebileceğini belirtmekle birlikte yaklaşık on yıl boyunca yinelenen talepler olduğunun gözetilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Üçüncü gerekçe yönünden somut bir tehlikenin gösterilemediği, söz konusu suçların işlendiği yerlerin belirtilmediğini, neden cezanın farklı bir bölgede çekilmesi gerektiğinin bireyselleştirilerek izah edilemediğini açıklamıştır. Son gerekçe yönünden ise ceza infaz kurumunda disiplinin artırılması ve olumlu davranışların teşvik edilmesinin meşru bir amaç teşkil edebileceğini kabul etmiştir.

29. AİHM demokratik toplum düzeninin gereklerine uygunluk yönünden ise aşırı kalabalıklık bakımından ceza infaz kurumlarının doluluğu ile ilgili olarak yeterli bilgi vermediğini, Ukrayna'nın diğer bölgelerinin bu ceza infaz kurumuna göre başvurunun ev adresine daha yakın olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda başvurunun iddiasına rağmen yetkililerin onu daha yakın bir yere yerleştirmedikleri gibi daha da uzak bir yere naklettiklerini vurgulamıştır. Başvurunun disiplin durumu ile gerekçe bakımından ise ceza infaz kurumu rejiminin hafifletilmesi ile nakil arasında bir ayrım yapmadığını, bu gerekçenin on yıl sonra ileri sürüldüğüne dikkat çekmiştir. AİHM ayrıca başvurunun yaşlı ve güçsüz annesinin başvurucağı ceza infaz kurumunda ziyaret etmek için seyahat edemeyeceği hususunun kamu makamlarınca tartışılmadığını ifade etmiştir. Başvurucu ve annesi bu iddiayı sürekli olarak ileri sürmüşse de yetkililer bu talepleri sürekli reddederken bu hususta hiçbir değerlendirmede bulunmamıştır. Verilen yanıtlardan da anlaşılacağı üzere başvurunun kişisel durumu ve aile bağlarını sürdürme konusundaki menfaati hiçbir zaman değerlendirilmemiş ve söz konusu müdahale için ilgili ve yeterli gerekçe sunulmamıştır. AİHM bu değerlendirmelerin şikâyet konusu müdahalenin izlenen meşru amaçla orantısız olduğu sonucuna varmak için yeterli olduğunu belirterek Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

b. Rodzevillo/Ukrayna Kararı

30. *Rodzevillo/Ukrayna* (B. No: 38771/05, 14/1/2016) kararına konu olayda başvuru, anne ve babası ile küçük oğlunun ziyaretlerinin kolaylaşması için nakil talebinde bulunmuştur. Başvuru, annesinin 1940 ve babasının ise 1925 doğumlu olup annesinin hipertansiyonu ve başka rahatsızlıkları olduğu için üvey babasının annesine baktığını, babasının da ciddi derecede bir engeli olduğunu, dolayısıyla uzun mesafeli seyahatleri yapamayacaklarını belirtmiştir. Ayrıca ceza infaz kurumunun ailesinin evine 1.000 km uzaklıkta olup doğrudan gelen bir tren bulunmadığını, iki trenle 24 saatte gidilebildiğini, özel taksiyle gidilmesinin pahalı olduğunu ve sık olmayan otobüs seferleri bulunduğunu ifade etmiştir. Başvurucunun açtığı davada mahkeme ancak daha gevşetilmiş bir infaz rejimine geçtiği takdirde veya olağanüstü koşulların bulunması durumunda talebin kabul edilebileceğini, olayda ise böyle bir durumun bulunmadığını belirterek talebi reddetmiştir.

31. AİHM; konu ile ilgili ilkeleri hatırlattıktan, özellikle de bireyin ailesinden çok uzakta olan, aile ziyaretlerini çok zor hatta imkânsız hâle getirecek bir ceza infaz kurumunda tutulmasının bazı durumlarda aile hayatına orantısız bir müdahale teşkil edebileceğini belirttikten sonra kamu makamlarının cezaların infazıyla ilgili konularda geniş bir takdir yetkisine sahip olması gerektiğini kabul etmiş olsa da bu takdir yetkisinin sınırsız olmadığını, ceza infaz kurumunda dağılım yapılırken mahkûmların en azından bazı ailevi ve sosyal bağlarını sürdürme menfaatlerinin bir şekilde dikkate alınması gerektiğini vurgulamıştır. AİHM, somut olayın özel koşullarında müdahale bulunduğunu tespit etikten sonra müdahalenin ihlal olup olmadığını incelemeye başlamıştır. Bu kapsamda kanunilik ölçütünde sorun görmemiş, ceza infaz kurumunda aşırı kalabalığın önlenmesi ile bireyselleştirilmiş ve tutarlı bir rehabilitasyon programı uygulanması gerekliliğini meşru amaç olarak kabul etmiştir. Ancak ulusal makamların ilgili mevzuatı yorumlarken katı ve şekilci bir yaklaşımla hareket ettiklerini kaydeden AİHM, başvuru ve annesinin seyahat etme imkânı üzerindeki ciddi sağlık ve bütçe kısıtlamaları da dâhil olmak üzere bireysel durumlarıyla ilgili iddialarını değerlendirmedikleri için müdahalenin demokratik toplumda gerekli olmadığı sonucuna vararak Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

c. Labaca Larrea ve diğerleri/Fransa Kararı

32. *Labaca Larrea ve diğerleri/Fransa* ((k.k.) B. No: 56710/13..., 7/2/2017) kararına konu olayda başvuru, önce yargılandıkları Paris'te bir ceza infaz kurumunda tutulmakta iken 476 km uzaklıktaki Lyon'da bir ceza infaz kurumuna nakledilmiştir. Başvuru bu ceza infaz kurumunun ailelerinin yaşadığı yere sırasıyla 823, 855 ve 935 km uzaklıkta olduğunu belirterek ailelerinin ziyaret edebilmek için uzun mesafeler kat etmek zorunda kaldığından yakınmıştır. Talepleri üzerine mahkeme; Paris ceza infaz kurumlarının aşırı kalabalık olduğunu, soruşturmanın gerekleri ve bağlantılı görülen tutuklu ve hükümlülerin bir arada tutulmalarının engellenmesinin amaçlandığını, ceza infaz kurumlarındaki ETA örgütü üyelerinin sayısının çokluğu sebebiyle hepsinin Paris ceza infaz kurumlarında tutulmasının mümkün olmadığını bildirmiştir. Bunun yanında ceza infaz kurumuna girmeden önce başvuru ile ailelerinin aylarca hatta yıllarca ayrı yaşadıkları, ayrıca Bask kökenli tutuklu ve hükümlülerin çoğu zaman diğer tutuklulara göre daha fazla ziyaret izninden yararlandıkları, talep hâlinde hemen yakın aile üleriyle telefonla görüştükleri

belirtilmiştir. Son olarak yeni bir ceza infaz kurumu olan Lyon Ceza İnfaz Kurumunun ikamet adresine uzak olsa bile eşle görüşme imkânı tanıyan odalarının bulunduğu ve aile ziyaretleri için daha elverişli olduğu açıklanmıştır.

33. AİHM öncelikle aile hayatına saygı hakkına bir müdahalenin olup olmadığını tartışmıştır. Dava dosyasından başvurucuların Kuzey ve Orta Fransa'da tutuklanmadan önce -yerel mahkemeye göre aylarca, hatta yıllarca- saklanarak yaşadıklarına özellikle dikkat çekmiştir. Tutuklandıktan sonra ise soruşturma makamlarının bulunduğu Paris'te bir süre tutuldukları ve buranın da tıpkı Lyon gibi ailelerine aynı uzaklıkta olduğu, ancak başvurucuların buna itiraz etmedikleri belirtilmiştir. Başvurucuların, ailelerinin ziyaretlerinin sayısı veya telefonla görüşme hakları sınırlanmadığı gibi aksine başvurucuların, yakınlarıyla çok sayıda ziyaret gerçekleştirdikleri ve telefon görüşmesi yaptıkları vurgulanmıştır. AİHM'e göre bu sebeple Lyon-Corbas ceza infaz kurumuna nakledilmeleri, başvurucuların ziyaret haklarını önemli ölçüde engelleyecek nitelikte değildir. Başvurucuların yakınları, yapılan nakillerin aşılması veya çözülmesi çok zor sorunlar yarattığını da göstermemiştir. Üstelik başvurucuların ilgili usul hükümlerine göre yargılama sırasında aileleriyle de bir araya gelmeyi talep etme hakları da varken bu haktan da yararlanmışlardır. AİHM sonuç olarak başvurucuların şikâyetlerinin Sözleşme'nin 8. maddesinin birinci paragrafı uyarınca aile hayatına saygı hakkına müdahale oluşturmaya yeterli olmadığı kanaatine varmıştır. AİHM, başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

d. Fraile Iturralde/İspanya Kararı

34. *Fraile Iturralde/İspanya* (B. No: 66498/17, 7/5/2019) kararına konu olayda, ETA örgüt üyesi olmaktan 25 yıl hapis cezası ile cezalandırılan başvurucu, ailesinin ikametine 700 km uzaklıktaki Badajoz Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaktadır. Başvurucu, aradaki mesafenin fazla olduğuna dikkat çekerek karısı ve beş yaşındaki çocuğu ile ilerlemiş yaşlardaki sağlık sorunları bulunan anne ve babasının kendisini ziyaret ederken güçlükler yaşadığını belirtmek suretiyle nakil talebinde bulunmuştur. Mahkeme, mahkûmların ailelerine yakın yerlerdeki ceza infaz kurumlarına yerleştirilmelerinin genel kural olduğunu, bunun dışındaki işlemlerin gerekçelendirilmesi gerektiğini, organize suç veya terörizmle bağlantılı durumlarda ise aynı örgütün üyelerinin aynı ceza infaz kurumunda yoğunlaşmalarının önlenmesine ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Zira böyle bir yoğunlaşma örgütün üyeleri üzerindeki kontrolünün devam etmesine yol açacak, ıslahı zorlaştıracaktır. Mahkeme ayrıca başvurucunun ceza infaz kurumunda iyi hâlli olmadığını ve disiplin cezaları aldığını belirterek talebi reddedince AİHM'e bireysel başvuru yapılmıştır. AİHM öncelikle bir müdahale olup olmadığını tartışmıştır. İlkelerini yineleyen AİHM, ceza infaz kurumu yetkililerinin mahpusların yakın aileleriyle iletişimlerini sürdürmelerine yardımcı olmasının mahpusların aile hayatına saygı hakkının önemli bir parçası olduğunu vurgulamıştır. AİHM'e göre bir hükümlünün belirli bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmesinin başvurucunun özel ve aile hayatı üzerindeki etkileri tutulma kavramının özünde bulunan *normal* zorlukların ve kısıtlamaların ötesine geçerse Sözleşme'nin 8. maddesi anlamında potansiyel olarak bir sorun yaratabilir.

35. AİHM, somut olayda başvurucunun eşi ve beş yaşındaki çocuğunun yaşadığı zorluklar yanında ebeveyninin ilerlemiş yaşı ve sağlık sorunları yüzünden ceza infaz kurumlarını ziyaret etmelerinin mümkün olmadığına dikkati çekerek başvurucunun aile hayatına saygı hakkına müdahalede bulunulduğunu kabul etmiştir. AİHM öncelikle mahkeme kararlarında atıf yapılan raporlara göre başvurucunun düzenli olarak yakın aile üyelerince

ziyaret edildiğini vurgulamıştır. Son iki yılda başvurucuyu ayda üç kez ailesi ve arkadaşlarının ziyaret ettiğini, ayda bir kez eşi ile özel görüşme yaptığını, ayda bir kez kızı, kardeşleri ve diğer aile üyelerince ziyaret edildiğini belirtmiştir. Ayrıca 100'den fazla mektup aldığını veya gönderdiğini, haftada 10 kez, iki yılda 800 civarı telefon görüşmesi yaptığını, eşi doğum yaptığında özel izinle bebeğini ve eşini görmesine izin verildiğini açıklamıştır. AİHM'e göre başvurucu, yakın akrabalarının seyahat ederken aşılabilir veya oldukça güç sorunlarla yaşadığını ortaya koymamıştır. Başvurucu, ebeveynini en son ne zaman gördüğünü açıklamadığı gibi ailesi ve arkadaşlarının daha az ziyaret edildiğini de gösterememiştir. AİHM bu olgular ışığında gerçekceyi incelediğinde başvurucunun, ailesine yakın tutulmamasına yol açan ceza infaz kurumu politikasının, yalnızca sınırlı bir gruba yani terör suçlarından hüküm giymiş olanlara uygulandığını belirtmiştir. Bu politika, ilgili hükümlülerin terör örgütleriyle temaslarını sürdürme riskini en aza indirmeyi, söz konusu hükümlüler ile buldukları suç ortamı arasındaki bağları koparmayı amaçlamaktadır. AİHM ayrıca ulusal mahkemelerin ceza infaz kurumu politikasına, o dönemdeki koşulları gözönünde bulundurarak atıfta bulunduğu, ETA'nın o dönemde dağıldığını, silahlarını teslim etmediğini veya faaliyetlerini tamamen durdurmadığını gözettilerine işaret etmiştir. Başvurucunun ceza infaz kurumundaki olumsuz davranışlarına da dikkati çeken AİHM, arkadaşları ve ailesiyle bağlarının önemli ölçüde zarar gördüğüne dair kanıt eksikliğini de gözeterek başvurucunun aile hayatına saygı hakkına getirilen sınırlamaların izlenen amaçlarla orantısız olmadığı sonucuna varmış, başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

e. *Akbulut/Türkiye Kararı*

36. *Akbulut/Türkiye* (B. No: 36647/11, 28/5/2019) başvurusunda başvurucu, farklı tarihlere farklı ceza infaz kurumlarına nakil talebinde bulunmuş, talepleri doluluk ve disiplin cezaları almış olması sebebiyle reddedilmiştir. Başvurucu bulunduğu Alanya Ceza İnfaz Kurumu ile yakınlarının ikamet yeri arasındaki mesafe sebebiyle yakınlarının kendisini ziyaret edemediğinden şikâyetçi olmuştur. AİHM bu iddiayla ilgili olarak başvurucunun yakınlarının ikamet ettiği şehrin adını ve ilgililer tarafından karşılaşılan zorlukları bildirmediğini açıklamıştır. Başvurucu; muhtemel yolculuğun zorluğu, seyahat ve konaklama masraflarının yüksek olduğu veya maddi sıkıntılarını belirtmemiştir. AİHM; başvurucunun makul iletişim araçlarından yararlandığı, şikâyet ettiği durumun Alanya Ceza İnfaz Kurumu günleriyle sınırlı kaldığı, üstelik yakınlarının ikamet yerlerinin belirtilmediği yalnızca mesafeye bağlı bu şikâyetin daha ayrıntılı bir inceleme yapılmasına imkân sağlamak için yeterince desteklenmediğini değerlendirmiş; başvuruyu açıkça dayanaktan yoksun bulmuştur.

f. *Avşar ve Tekin/Türkiye Kararı*

37. *Avşar ve Tekin/Türkiye* (B. No: 19302/19..., 17/9/2019) kararına konu olayda Kırıkkale F Tipi Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunan başvurucu A. Avşar'ın ailesi Diyarbakır'da ikamet etmektedir. Başvurucu daha önce Çankırı, Ankara ve Kırıkkale Ceza İnfaz Kurumlarında tutulmuştur. Sağlık raporlarına göre başvurucunun annesi Parkinson hastası olup seyahat edecek durumda değildir. Başvurucu, annesinin Diyarbakır'dan Kırıkkale'ye artık seyahat edemediğini belirterek yakın ceza infaz kurumlarından birine nakil talebinde bulunmuş; ceza infaz kurumlarının dolu olduğu gerekçe gösterilerek talebi reddedilmiştir. Başvurucu, 12 yıldır ailesinden yüzlerce km uzaklıktaki ceza infaz kurumlarında tutulduğunu ve ailesinin bu süre zarfında kendisini ziyaret etmek için büyük zorlukların üstesinden gelmek durumunda kaldığını belirtmiş; taleplerinin doluluk gerekçesiyle reddedildiğinden yakınmıştır. Aynı ceza infaz kurumlarında bulunan diğer

başvurucu A. Tekin'in ailesi ise Siirt'te bir köyde ikamet etmektedir. Başvurucu 1992 yılından bu yana, tutuklulukta geçen süreyi de hesap ederek, ailesinden uzak çeşitli ceza infaz kurumlarında tutulduğunu belirterek çocuklarının 2003 yılından bu yana ziyaretine gelme imkânlarının bulunmadığını ileri sürmüştür. AİHM, başvurucuların yıllar boyunca ailelerinin ikamet yerlerinden uzakta bulunmalarının, özel hayata ve aile hayatına saygı haklarına bir müdahale teşkil ettiğini kabul etmiştir.

38. AİHM müdahalenin kanuni dayanağının bulunduğunu ve ceza infaz kurumlarında aşırı kalabalıklıkla mücadelenin meşru bir amaç teşkil ettiğini kabul etmiştir. AİHM, demokratik toplumda gereklilik yönünden üye devletler için zorlayıcı olmamakla birlikte önemli olduğu değerlendirilen Avrupa Konseyinin 2006 yılı Avrupa Cezaevleri Kuralları çerçevesinde (2 (2006) Rec) tavsiye kararına göre idarenin tutulanların aile yakınları ile temaslarını sürdürmelerine yardımcı olması gerektiğini hatırlatmıştır. Ayrıca ömür boyu hapis cezası çeken tutuklular dâhil olmak üzere, ceza infaz kurumu dağılımı konusunda Avrupa düzeyindeki düzenlemede, ulusal makamların aile bağlarının koparılmasını önlemesi ve mümkün olduğu takdirde tutukluların ikamet yerlerine yakın bulunan ceza infaz kurumlarına dağılımlarına imkân sağlaması gerektiğine dair ilkenin desteklendiği vurgulanmıştır.

39. AİHM somut olay bakımından coğrafi uzaklığın -özellikle yakınların katetmesi gereken mesafenin uzun olduğu ve bu uzaklığın yıllarca sürdüğü durumlarda- aile ziyaretlerinin ve dolayısıyla aile bağlarının bozulmasına neden olacak bir faktör olduğunu belirtmiştir. Başvuru konusu olayda başvurucu Avşar'ın annesinin sağlık durumu ve yaşı nedeniyle, Tekin'in ise çocukları tarafından yapılan ziyaretlerin azlığı yüzünden karşılaştıkları güçlükleri kamu makamlarına sunduklarını kaydetmiştir. Ancak dosyada veya Hükümetin görüşlerinde başvurucuların coğrafi mesafeye rağmen aile üyeleriyle düzenli olarak temasta oldukları veya ilgililer tarafından sürekli olarak ziyaretler yapıldığı konusunda hiçbir bilginin bulunmadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak AİHM, başvurucuların ailelerinden uzakta bulunan ceza infaz kurumlarında geçirdikleri uzun süre dâhil olmak üzere ilgililerin kişisel durumlarına, sırasıyla yaş, sağlık durumuna ve yakınlarının maddi durumuna bağlı zorlukların ilgilileri ziyaret etmek için seyahat etmeyi engelleyebileceği yönündeki hususların değerlendirilmediğini, söz konusu menfaatlerin bireyselleştirilip dengelendiğinin gösterilemediğini belirtmiştir. AİHM sonuç olarak anılan müdahalenin izlenen meşru amaç bakımından orantılı olmadığı ve dolayısıyla demokratik bir toplumda gerekli olmadığı kanaatiyle Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

g. İlerde ve diğerleri/Türkiye Kararı

40. *İlerde ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 35614/19..., 5/12/2023) kararına konu olayda başvurucu D.T. ilk başta Nevşehir Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaktayken idarece önce İzmir'in Menemen ilçesine, sonra da İzmir 2 No.lu Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir. Bu Ceza İnfaz Kurumu, başvurucunun ailesinin ikamet ettiği Kayseri'ye 1.000 km uzaklıktadır. Başvurucu, malul olan yaşlı annesinin bu kadar uzak bir yolculuğu yapamayacağını, nitekim annesinin kendisini 3 yıl 4 ayda yalnızca bir kere ziyaret edebildiğini belirtmiştir. Başvurucu ayrıca eşinin de bu kadar uzun ve pahalı bir yolculuğu karşılamayacağını ve normalden daha az ziyaret edilebildiğini ifade etmiştir. Başvurucu, yetkili makamların, bu dezavantajını azaltmak için daha uzun telefon konuşmaları veya daha uzun ziyaret gibi alternatif herhangi bir tedbir de sunmadıklarını öne sürmüştür.

41. AİHM öncelikle müdahalenin varlığını tartışmıştır. AİHM'e göre somut olayda başvuru; ailesinin nerede ikamet ettiği sağlık ve istihdama ilişkin bireysel durumlarına, eşi ve yaşı annesinin üç farklı bağlantıyı içeren 1.000 km'lik yolculuğu yaparken karşılaştıkları zorluklara ilişkin olarak belirgin detaylar vermiştir. Başvurucunun annesinin, kendisini yalnızca bir kere ziyaret ettiği ve başvurusunun 30/11/2016 ve 5/8/2021 tarihleri arasında (yaklaşık 5 yıl içinde) ailesi tarafından her biri en fazla 45 dakika süreyle 67 kez ziyaret edildiği taraflar arasında tartışma konusu değildir. AİHM, bunun Sözleşme'nin 8. maddesi kapsamında gerekçelendirilmesi gereken bir müdahale olduğu sonucuna varmıştır. Müdahalenin kanuni dayanağı hususunda sorun görmeyen AİHM, düzenin korunması ve ceza infaz kurumunda kalabalıklığın önlenmesinin meşru bir amaç teşkil ettiğini kabul etmiştir. Orantılılık hususunda ilk olarak başvuru, Nevşehir E Tipi Ceza İnfaz Kurumundan İzmir'deki diğer ceza infaz kurumlarına nakledilirken söz konusu kararın başvuruca sunulmadığını kaydetmiştir. AİHM; ailesinin yanı sıra yargılama yerine yakın olan Nevşehir E Tipi Ceza İnfaz Kurumundan ilk olarak İzmir Menemen ve sonrasında İzmir T Tipi 2 No.lu Ceza İnfaz Kurumuna nakledilirken başvuruca hiçbir gerekçe sunulmadığını tespit etmiştir. Bu sebeple başvurusunun söz konusu ceza infaz kurumlarına nakli, aile hayatına saygı hakkına keyfi müdahaleye karşı usuli güvencelerin yokluğunda meydana gelmiştir. Başvurucunun İzmir 2 No.lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumunda tutuklu bulunduğu sürede yaptığı Kocaeli veya Maltepe'deki Ceza İnfaz Kurumlarına nakledilmesi taleplerine ilişkin olarak ise kurum idaresinin bu talepleri reddetmesinin kurumun kalabalığına ilişkin, ilgili ve zorlayıcı gerekçelere dayandığını kabul etmiştir. Ancak kamu makamlarının, başvurusunun ailesine nispeten daha yakın başka bir ceza infaz kurumuna nakledilip edilemeyeceğine veya daha uzun ziyaretler ya da daha uzun telefon konuşmaları gibi yapılan ziyaretlerin azlığını telafi edecek alternatif yolların olup olmadığına dair somut bir değerlendirmede bulunulmadığını belirtmiştir. AİHM sonuç olarak şikâyet konusu müdahalenin izlenen meşru amaçla orantısız olduğunu belirterek, Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir.

h. Kaçır ve diğerleri/Türkiye Kararı

42. *Kaçır ve diğerleri/Türkiye* (B. No: 9587/19..., 10/6/2025) kararına konu olayda başvuru A.Ş., Kocaeli 1 No.lu T Tipi Ceza İnfaz Kurumunda tutulmaktadır. Ceza infaz kurumu, başvurusunun ailesinin ve ebeveyninin yaşadığı Merzifon ile Tokat'a yaklaşık 600-700 km uzaklıktadır. Başvuru mesafenin fazla olduğunu, mali zorluklar sebebiyle de daha az ziyaret edildiğini, dört ve sekiz yaşlarında iki çocuğu olduğunu, buna rağmen nakil talebinin reddedildiğini belirtmiştir. Başvurucunun babası 83 yaşında ve hastalığı yüzünden bakıma muhtaç olup annesi ise 70 yaşındadır. Başvuru daha sonra mesafenin yol açtığı olumsuz etkileri azaltabilmek için daha uzun telefon görüşmeleri, uzatılmış ziyaret saatleri veya izin verilen ziyaretçi sayısının artırılması talebinde bulunmuş; başvurusunun talepleri reddedilmiştir. AİHM, müdahalenin mevcut olup olmadığını şu şekilde tartışmıştır:

"Başvuranın aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığına gelince Mahkeme, başvurusunun ailesinin nerede ikâmet ettiği, mali durumları ve ailesi ile ebeveynlerinin kendisini ziyaret etmek için yaklaşık 600 km'lik bir yolculuk yaparken karşılaştıkları zorluklar hakkında ayrıntılı bilgi verdiğini belirtmektedir. Ayrıca, Hükümet tarafından sağlanan cezaevi kayıtlarına göre başvurusunun annesi, babası ve çocuklarından biri 19 Temmuz 2016 ile 31 Ağustos 2018 tarihleri arasında Kocaeli 1 No'lu T Tipi Cezaevi'nde kaldığı süre boyunca, başvuruca yalnızca bir kez ziyaret etmiştir. Mahkeme, bu nedenle, mevcut davanın koşullarında başvurunun aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olduğu sonucuna varmıştır."

43. AİHM'in müdahalenin haklılığı ile ilgili değerlendirmesi şöyledir:

"49. Bu müdahalenin haklı olup olmadığına gelince başvurunun ailesinin ikâmet ettiği yere yakın bir yere nakledilmesinin reddedilmesinin kanuni dayanağının bulunduğu ve düzensizliği, özellikle de cezaevlerinin aşırı kalabalıklığını önleme yönünde bir meşru amaç taşıdığı düşünülse bile Mahkeme, tedbirin orantılılığını incelediğinde cezaevi yönetiminin başvurunun nakil talebini reddetmesinin, başvurunun mağduriyetlerini hafifletmek için alternatif tedbirlerin alımp alınamayacağına dair herhangi bir ek değerlendirme yapılmaksızın, yalnızca cezaevlerindeki aşırı kalabalıklığa dayandığını belirtmektedir.

50. İlerde ve Diğerleri başvurusunda Mahkeme, kamu makamlarınca başvurunun ailesine daha yakın başka bir cezaevine nakledilip nakledilemeyeceği veya daha az ziyaret alması nedeniyle daha uzun ziyaretler veya daha uzun telefon görüşmeleri gibi alternatif bir telif yönteminin mümkün olup olmadığı konusunda somut bir değerlendirme yapmaması nedeniyle Sözleşme'nin 8. maddesinin ihlal edildiğine karar vermiştir. Aynı durum mevcut başvuruda da geçerlidir. Başvurunun, ilk talebinden yaklaşık beş ay sonra, ailesinin ikametgahına daha yakın olmasına rağmen ne ailesinin ne de ebeveynlerinin ikamet etmediği üçüncü bir şehre nakledilmesi, Mahkeme'nin vardığı sonucu değiştirmemektedir.

51. Dolayısıyla, Sözleşme'nin 8. maddesi ihlal edilmiştir."

2. Uluslararası Belgeler

44. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 9/12/1988 tarihinde kabul edilen 43/173 sayılı Herhangi Bir Şekilde Tutulan veya Hapsedilen Kişilerin Korunmasına İlişkin Prensipler Bütünü kararının "Aile mensupları ve dış dünya ile iletişim kurma hakkı" başlıklı 19. maddesi şöyledir:

"Tutulan veya hapsedilen bir kimseye kanunda veya kanuna dayanan bir düzenlemede belirtilen makul şartlara ve sınırlamalara tabi olarak, özellikle aile üyeleri tarafından ziyaret edilebilme ve onlarla haberleşme gibi, dış dünya ile iletişim kurabilmesi için kendisine yeterli imkan verilir."

45. Aynı kararın "İkametgahına yakın bir yerde tutulma hakkı" başlıklı 20. maddesi şöyledir:

"Tutulan veya hapsedilen kimse talep ettiği zaman eğer mümkünse genellikle ikamet ettiği yere makul uzaklıktaki bir tutukevinde veya hapisanede tutulur."

46. Cezaevi kurallarına dair tavsiye kararının "Yerleştirme ve Barındırma" başlığı altında şu ilkelere yer verilmiştir:

"17.1 Mahpuslar, mümkün olduğunca evlerine veya sosyal rehabilitasyon ortamlarına yakın cezaevlerine yerleştirilmelidirler.

17.2 Cezaevlerine yerleştirmede devam eden adli süreç, emniyet ve güvenlik gerekleri ile tüm mahpuslar için uygun rejimlerin sağlanması gibi hususlar da dikkate alınmalıdır.

17.3 İlk yerleştirme ve sonrasında yapılacak nakiller sırasında, m¼mk¼n olabildiğince mahpuslara danışılmalıdır."

V. İNCELEME VE GEREKÇE

47. Anayasa Mahkemesinin 18/9/2025 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği d¼ř¼n¼ld¼:

A. Adli Yardım Talebi Y¼n¼nden

48. Ödeme g¼c¼nden yoksun olduğu anlaşılan başvurucunun adli yardım talebinin kabul¼ne karar verilmesi gerekir.

B. Aile Hayatına Saygı Hakkının İhlal Edildiğine İlişkin İddia

1. Başvurucunun İddiaları ve Bakanlık G¼r¼ř¼

49. Başvurucu; Kahramanmaraş'a nakledilmesi sonrasında 700 km uzaklıktaki Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet eden ailesinin g¼r¼řlere gelemediğini, nitekim babasının emekli maaşından başka gelirinin olmadığını belirtmiştir. Bununla birlikte başvurucu, babasının ve annesinin kronik hastalıkları olduğunu ve uzun yolculuk yapamadıklarını, son bir yıl içinde ailesiyle ancak altı kez g¼r¼řebildiđini dile getirmiştir. Ayrıca bu hususları dikkate almayan kamusal makamların keyfi davrandığını, sonrasında beş defa nakil talebinde bulunmasına rağmen bu taleplerinin de reddedildiğini, başka mahpusların ise nakillerinin uygun g¼r¼ld¼đ¼n¼ ifade eden başvurucu; aile hayatına saygı hakkının, eşitlik ilkesinin ve adil yargılanma hakkının ihlal edildiğini ileri s¼rm¼řt¼r.

50. Bakanlık g¼r¼ř¼nde, mevcut başvuruda Anayasa ve ilgili mevzuat h¼k¼mleri, Anayasa Mahkemesi içtihadı ve somut olayın kendine özg¼ koşullarının da dikkate alınması gerektiği belirtilmiş; İdareden temin edilen bilgi ve belgeler bireysel başvuru dosyasına sunulmuştur. Başvurucu, Bakanlık g¼r¼ř¼ne karşı önceki beyanlarını tekrar etmiştir.

2. Değerlendirme

51. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrası şoyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı g¼sterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

52. Anayasa'nın 41. maddesi şoyledir:

"Aile, T¼rk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır.

Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar.

Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, y¼ksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve s¼rd¼rme hakkına sahiptir.

53. Başvurucu; ailesinin ikametgâhına yakın ceza infaz kurumundan uzakta bulunan başka ceza infaz kurumuna nakledilmesi nedeniyle ailesinin ziyaretine gelememesinden, anne ve babasının maddi ve yaşlılıktan kaynaklı sorunlarını dile getirmiş olmasına rağmen idari ve yargısal makamların bu bağlamda bir değerlendirme yapmadığından yakınmıştır. Bu nedenle başvurunun aile hayatına saygı hakkından incelenmesi söz konusu olabilir. Ancak öncelikle başvurunun aile hayatına saygı hakkına müdahale olarak kabul edilebilecek koşulların bulunup bulunmadığı açıklanan ölçütler bağlamında test edilmelidir.

a. Genel İlkeler

54. Anayasa'nın 19. maddesi gereği tutuklu ve hükümlülerin özel hayata ve aile hayatına birtakım müdahalelerin yapılması hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir. Burada mühim olan, ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin kurulmasıdır (*Mehmet Koray Eryaşa* [2. B.], B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 89; *Ahmet Çilgin* [1. B.], B. No: 2014/18849, 11/1/2017, § 32; *Rasul Kocatürk* [GK], B. No: 2016/8080, 26/12/2019, § 56). Öte yandan belirtmek gerekir ki ceza infaz kurumlarında kalacak mahkûmların aldıkları cezaların niteliği, miktarı gibi belirli kriterlere göre kişi ve koğuş sayısını belirlemede, ceza infaz kurumlarının kapasitesine göre hükümlü ve tutukluların hangi ceza infaz kurumunda bulunacaklarını tespit etmede de idarenin geniş bir takdir yetkisi vardır (*Yaşar Karaca* [1. B.], B. No: 2018/37854, 12/4/2023, § 65).

55. AİHM içtihatları da gözönüne alındığında ceza infaz kurumları arasında nakil konusunda aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığı belirlenirken ceza infaz kurumunda tutulan başvurucuya yapılabilecek ziyaretlerin *çok zor veya imkânsız* hâle gelip gelmediği dikkate alınmalıdır. Ancak ziyaret hakkının kullanımının çok zor veya imkânsız hâle geldiğinin anlaşılabilirdiği durumda mahpusun nakil talebinin reddedilmesiyle aile hayatına saygı hakkına müdahalede bulunulduğu kabul edilebilir. Bu bağlamda aile hayatına saygı hakkına müdahalenin olup olmadığı konusunda şu hususlarda değerlendirme yapılmalıdır:

- i. Kişilerin ceza infaz kurumuna girmeden önceki aile bağları, aile üyeleriyle birlikte yaşayıp yaşamadığı
- ii. Ceza infaz kurumunun kişilerin aile üyeleri veya yakınlarının yaşadığı yere uzaklığı, coğrafi koşullar ve ulaşım imkânları
- iii. Ziyaret edeceklerin kişiyle olan yakınlığı, yakınlarının yaş ve sağlık durumlarının seyahat etmeye uygun olup olmadığı
- iv. Kişilerin mali durumları, bütçeleri veya içinde buldukları koşulların söz konusu seyahati yapmayı ne ölçüde güçleştirdiği

v. Kişilerin ailelerinden uzak kaldığı süre ve bu süre içinde fiilen gerçekleşen ziyaret sayısı ve sıklığı.

56. Yukarıdaki ölçütlere göre bir inceleme yapılabilmesi için öncelikle başvurulardan yakınlarının ikamet ettiği yeri ve kendisini ziyaret için karşılaştıkları zorlukları açıklaması, diğer bir ifadeyle şikâyeti temellendirmesi beklenmektedir. Bu çerçevede örneğin ailenin ikamet ettiği yerin bildirilmemesi veya muhtemel seyahatlerin zorluğu, seyahat ve konaklama masraflarının yüksekliği ya da maddi sıkıntılar ile ilgili ziyareti zorlaştıracak unsurlar hakkında değerlendirme yapmaya elverişli herhangi bir bilgi verilmemesi hâlinde müdahale iddiasının yeterince temellendirildiği söylenemez. Bu bağlamda başvuru sahiplerinin salt yakınlarının kendisini ziyaret etmekte güçlük yaşadığı yönündeki soyut iddialarının inceleme yapabilmek için yeterli olmadığı belirtilmelidir.

57. Bununla birlikte ailenin yaşadığı yer ile barındırılan ceza infaz kurumu arasındaki mesafenin uzak olduğu durumlarda aile bireylerinin hükümlü ve tutukluyu ziyaretlerinin *çok zor veya imkânsız hâle geldiği* somut olayın özel koşullarında tespit edilebilmeyle aile hayatına saygı hakkına müdahalenin varlığının kabul edilmesi gerekir. Buna göre bir tutuklu veya hükümlünün belirli bir ceza infaz kurumuna yerleştirilmesi, özel ve aile hayatı üzerindeki etkileri tutulma kavramının özünde bulunan *normal zorlukların ve kısıtlamaların* ötesine geçerse aile hayatına saygı hakkı bağlamında potansiyel olarak bir sorun yaratabilir.

58. Öte yandan kamusal makamların cezaların infazıyla ilgili konularda sahip olduğu geniş takdir yetkisinin sınırsız olmadığı akıld tutularak tutuklu ve hükümlülerin ceza infaz kurumlarına yerleştirilirken en azından bazı ailevi ve sosyal bağlarını sürdürme yönündeki menfaatlerinin bir ölçüde dikkate alınması gerekir. Dolayısıyla somut olay bağlamında aile hayatına müdahalenin söz konusu olduğu durumlarda müdahalenin ihlale sebebiyet vermemesi için idari ve yargısal makamların ilgili mevzuatı yorumlarken katı ve şekilci bir yaklaşımla hareket etmemeleri, başvuru ve ailesi ile yakınlarının seyahat etme imkânı üzerindeki ciddi sağlık ve bütçe kısıtlamaları da dâhil olmak üzere bireysel durumlarıyla ilgili iddialarını, ulaşılmak istenen meşru amaç ile aile hayatına saygı hakkının gereklerini dengeleyecek şekilde ilgili ve yeterli bir gerekçeyle değerlendirmeleri beklenmektedir. Bu kapsamda kamusal makamları özellikle başvuru sahibinin ailesine daha yakın başka bir ceza infaz kurumuna nakledilip nakledilemeyeceği veya daha az ziyaret alması nedeniyle daha uzun ziyaretler ya da daha uzun telefon görüşmeleri gibi alternatif bir telafi yönteminin mümkün olup olmadığı konusunda somut, bireyselleştirilmiş bir değerlendirme yapmalıdır.

b. İlkelerin Olaya Uygulanması

59. Sincan Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmakta iken kapasite aşımı sebebiyle 9/11/2019 tarihinde Kahramanmaraş Türkoğlu Ceza İnfaz Kurumuna nakledilen başvuru, bireysel başvuru formunda Kahramanmaraş'a nakledilmesi sonrasında 700 km uzaklıktaki Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet eden ailesinin görüşlere gelemediğinden, nitekim babasının emekli maaşından başka gelirinin olmadığından, ayrıca babasının ve annesinin kronik hastalıklarının bulunduğu ve uzun süren yolculuklar yapamadıklarından yakınmıştır. Öte yandan başvuru, dava dilekçesinde hakkında yürütülen soruşturmanın da Ankara'da devam ettiğini vurgulamıştır.

60. Öncelikle başvuruçunun hükümlü olarak tutulana değin soruşturma ve kovuşturmanın devam ettiği, anne ve babasının evine yakın olan tutukevinde tutulduğuna dikkati çekmek gerekir. Başvuruçucu daha sonra nakledilmiş olup ailesinin yaşadığı Ankara'nın Sincan ilçesi ile Türkoğlu Ceza İnfaz Kurumu arasındaki mesafe yaklaşık 700 km'dir. Bu mesafenin uzun olduğu kabul edilebilir. Ancak mesafe uzun olmakla birlikte başvuruçunun bu iki Şehir arasındaki ulaşım imkânlarının güçlüğu yönünde bir Şikâyeti bulunmamaktadır.

61. Diğer taraftan başvuruçucu, anne ve babasının yaşlı olduğunu ve sağlık sorunlarının bulunduğunu belirtmiştir. Ancak annesinin yaşı bilinmemekle birlikte başvuruçucu 61 yaşında olan babasının bazı rahatsızlıkları ile annesinin tansiyon hastalığını dile getirmiş ancak bu hastalıkların seyahatlerin yapılmasını ne suretle olduğu güç veya imkânsız hâle getirdiğini açıklamamıştır. Başvuruçucu ayrıca babasının emekli maaşından başka geliri olmadığını belirtmiştir. Ancak fiilen güçlük yaşanıp yaşanmadığına bakılınca ise başvuru formunda ifade edildiği üzere son bir yıl içinde başvuruçucu, ailesi tarafından altı kez ziyaret edilebilmiştir. Başvuruçunun ceza infaz kurumunda kaldığı süre de -yine başvuru yapılana değin- henüz iki yılı geçmemiştir. Bu olgular karşısında ailesinden uzakta bir ceza infaz kurumuna yerleştirilen başvuruçunun ailesinin onu ziyaret edebilmesinin *çok zor veya imkânsız hâle geldiği* söylenemez.

62. Öte yandan somut olayda iki Şehir arasındaki mesafenin uzun olduğu kabul edilse dahi ulaşım imkânlarının, yaş ve sağlık durumları ile mali olanakların seyahati imkânsız kıldığının veya aşırı derecede güçleştirdiğinin ortaya konulamadığı dikkate alındığında başvuruçunun bu ceza infaz kurumunda tutulmasının aile hayatı üzerindeki etkilerinin ceza infaz kurumunda bulunmanın doğasında var olan *normal zorluk ve kısıtlamaların* ötesine geçtiği söylenemez.

63. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrasında açıkça dayanaktan yoksun başvuruların Anayasa Mahkemesince kabul edilemezliğine karar verilebileceği belirtilmiştir. Bu bağlamda başvuruçunun ihlal iddialarını kanıtlayamadığı, temel haklara yönelik bir müdahalenin olmadığı veya müdahalenin meşru olduğu açık olan başvurular ile karmaşık veya zorlama Őikâyetlerden ibaret başvurular açıkça dayanaktan yoksun kabul edilebilir (*Hikmet Balabanoğlu* [2. B.], B. No: 2012/1334, 17/9/2013, Ő 24).

64. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından başvuruçunun *açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle* kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerekir.

Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR bu görüşe katılmamıştır.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Adli yardım talebinin KABULÜNE,

B. Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın *açıkça dayanaktan yoksun olması* nedeniyle KABUL EDİLEMEZ OLDUĞUNA Hasan Tahsin GÖKCAN, Engin YILDIRIM, Yusuf Şevki HAKYEMEZ, Selahaddin MENTEŞ ve Kenan YAŞAR'ın karşıoyu ve OYÇOKLUĞUYLA,

C. 12/1/2011 tarihli ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 339. maddesinin (2) numaralı fıkrası uyarınca tahsil edilmesi mağduriyete neden olacağından adli yardım talebi kabul edilen başvurucunun yargılama giderlerini 6demekten TAMAMEN MUAF TUTULMASINA 18/9/2025 tarihinde karar verildi.

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuran Ankara Sincan Ceza ve Tutukevinde hükümlü iken kapasite fazlalığı gerekçesiyle idare tarafından K. Maraş Türkoğlu 1 nolu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir. Başvuran işlemin iptali için açtığı davada gerekçe olarak ailesinin Ankara Sincan ilçesinde ikamet ettiğini, babasının emekli maaşı dışında geliri olmadığını, maddi nedenlerle nakilden sonra görüşe gelemediklerini belirtmiştir.

2. İdare mahkemesi kapasite artışı nedeniyle nakil işlemlerinde önceliğin; açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi ile alt ve üst soyu buldukları yerde ikamet etmeyenlerin belirlenip sıra gözetilerek yapılması gerektiği halde ve başvuranın ailesinin Sincan ilçesinde ikamet ettiği dikkate alınmadan nakil yapıldığı gerekçesiyle işlemin iptaline karar vermiştir. Buna karşılık Bölge İdare Mahkemesi dairesi istinaf incelemesi sonunda kapasite aşımına karşı idarenin tedbir yükümlülüğünün olduğu, kapasite fazlalığının kişi güvenliği ve kamu düzeninin bozulmasına yol açabileceği gerekçeleriyle davanın reddine kesin olarak karar vermiştir.

3. Mahkememiz çoğunluğu tarafından başvuranın aile hayatına saygı hakkına bir müdahale bulunmadığı gerekçesiyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yaklaşıma göre, hakka müdahalenin varlığı için başvuranın ailesinin karşılaştığı zorlukların ziyaret imkanını neredeyse imkansız kılacak derecede olması gerekir.

4. Aile hayatına saygı hakkı devlete bazı pozitif yükümlülükler getirmektedir. Bu kapsamda hükümlülerin gerek ıslah amacının bir gereği gerekse aile hayatına saygı hakkı uyarınca ailesiyle görüşme yapması için makul tedbirleri alması devletin yükümlülükleri içerisinde. Nitekim infaz mevzuatında bu hak tanınmıştır.

5. Bu bağlamda idare mahkemesinin mevzuat ve idarenin verdiği cevaplar karşısında kapasite aşımı nedeniyle nakillerde objektif bazı kriterlere göre sıralama yapılarak öncelikli olanların dikkate alınması gerektiğine yönelik iptal gerekçesini hatırlatmak gerekir. Bölge İdare Mahkemesi Dairesi ise iptal gerekçesinde belirtilen nedenleri tartışmaksızın idarenin savunmasına dayalı soyut kamu düzeni gerekçesiyle davanın reddine karar vermiştir. Bu konuda öncelikle anayasal hak kapsamında yasa ile tanınan bir hakkın bulunduğu, başvuranın nakledildiği infaz kurumu ile ailesinin adresi arasındaki (toplu ulaşım araçlarıyla) yaklaşık 9 saatlik ulaşım mesafesinin bulunduğu belirtilmelidir. Yine başvuranın gerek uzaklık ve gerekse ailesinin maddi durumunu da vurgulayarak ifade ettiği güçlükler ve fiili durumda ziyaret için nadiren gelebildiklerini ifadesi karşısında aile hayatına saygı hakkına müdahalenin bulunmadığı söylenemez. Bu nedenle aile hayatına saygı hakkına müdahalenin bulunduğu kabul edilerek başvurunun esastan incelenmesi gerektiği görüşümdedir.

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başvuru Numarası : 2021/15533

Karar Tarihi : 18/9/2025

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Başvuru, mahpusun ailesinin ikametgâhına yakın olan ceza infaz kurumundan başka bir ceza infaz kurumuna nakledilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

2. Mahkememiz çoğunluğu, başvurunun Aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olmadığı gerekçesi ile başvurunun kabul edilemez olduğuna, karar vermiştir. Ancak aşağıda açıklanan gerekçeler doğrultusunda bu sonuca iştirak edilmemiştir.

3. Başvurucu, 28.07.2016 tarihinde “anayasal düzeni ortadan kaldırmaya teşebbüs” suçundan tutuklanmış, yargılama sonucunda 15 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiş, bu karar da 30.05.2019 tarihinde Yargıtay tarafından onanarak kesinleşmiştir.

4. Başvurucu, Sincan 1 No.lu L-Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü iken, 09.11.2019 tarihinde kapasite aşımı gerekçesiyle Kahramanmaraş Türkoğlu 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir. Başvurucu, ailesinin Ankara’da yaşaması sebebiyle görüşlere gelememeleri ve avukatıyla görüşmemesi nedeniyle aile hayatı ve savunma haklarının ihlal edildiğini ileri sürerek nakil işleminin iptali için dava açmıştır.

5. Ankara 14. İdare Mahkemesi, kapasite aşımı gerekçesinin yeterince somutlaştırılmadığı, ayrıca nakillerde öncelik sırasının gözetilmediği gerekçesiyle işlemin 22.10.2020’de yürütmeyi durdurmuş, 18.02.2021’de iptaline karar vermiştir.

6. İdare, istinaf başvurusunda bulunmuş; Sincan kurumunda %120 oranında doluluk bulunduğunu, Türkoğlu’nda ise %71 oranında doluluk olduğunu, güvenlik ve kamu düzeni açısından naklin zorunlu olduğunu belirtmiştir. Başvurucu ise, ailesine yakın başka kurumlara nakil taleplerinin reddedildiğini, buna karşın bazı mahpusların taleplerinin kabul edildiğini ileri sürmüştür.

7. Ankara Bölge İdare Mahkemesi, kamu düzeni ve güvenliği gerekçesiyle idarenin takdir yetkisini vurgulayarak istinafi 14.04.2021 tarihinde kabul etmiş, iptal kararını kaldırmış ve davayı kesin olarak reddetmiştir. Nihai karar kendisine tebliğ edilen başvuru Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği gerekçesi ile bireysel başvuruda bulunmuştur

8. Çoğunluk, somut olayda aile hayatına saygı hakkına yönelik herhangi bir müdahalenin bulunmadığı sonucuna ulaşmış ve bu nedenle başvuruyu kabul edilemez bulmuştur. Bu değerlendirme isabetli değildir. Zira aile hayatına saygı hakkı, yalnızca ceza infaz kurumunda bulunan mahpusun bireysel olarak sahip olduğu bir hak değil, aynı zamanda onun yakınlarının da birlikte yararlandığı ortak bir haktır. Hükümlü veya tutuklunun ailesinden uzaklaştırılması, yalnızca içerideki kişi bakımından değil, dışarıda kalan aile fertleri açısından da doğrudan hak alanına etki etmektedir.

9. Mahpusların, ailelerinin bulunduğu yere yakın ceza infaz kurumlarında barındırılmayı istemeleri hayatın olağan akışına uygundur. Ceza infaz kurumunda bulunmak aileden koparılmayı kaçınılmaz kılabilir; ancak bu durum, aile hayatına yapılan müdahalenin yok sayılmasını haklılaştırır. Aksine, bu müdahaleyi kabul ederek, idareye tanınan takdir yetkisinin sınırlarının belirlenmesi ve bunun yargısal denetime elverişli olacak şekilde

incelenmesi gerekir. Müdahalenin varlığını görmezden gelmek, aile hayatının anayasal korumasını işlevsiz hale getirir.

10. Somut olayda başvurunun Sincan'dan Kahramanmaraş'a nakledilmesi, anne ve babasının yaşlılık, sağlık sorunları ve ekonomik yetersizlikler nedeniyle görüşlere gelememeleri sonucunu doğurmuştur. Başvurucu, bu iddialarını yargı mercileri önünde dile getirmiş; ancak Bölge İdare Mahkemesi, bu hususlarda hiçbir değerlendirme yapmadan yalnızca idarenin takdir yetkisine dayanarak davayı reddetmiştir. Oysa aile bireylerinin seyahat engelleri, ekonomik koşulları ve sağlık durumları, aile hayatına saygı hakkına yapılan müdahalenin ölçülülük bakımından denetlenmesinde temel ölçütlerdir.

11. Anayasa'nın 20. maddesiyle güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı, devletin yalnızca müdahaleden kaçınmasını değil, aynı zamanda mahpusun ailesiyle iletişimini kolaylaştıracak tedbirler almasını da gerekli kılar. Başvurucunun ailesiyle görüşme imkânını fiilen ortadan kaldıran veya aşırı derecede zorlaştıran bir nakil işleminin müdahale oluşturmadığını söylemek, bu anayasal yükümlülüğü görmezden gelmektir.

12. Sonuç olarak, çoğunluğun "müdahale yoktur" yaklaşımı, aile hayatına saygı hakkının özünü daraltan ve anayasal korumayı işlevsiz hale getiren bir yorumdur. Başvurucunun ailesinden uzak bir kuruma nakledilmesi, açıkça aile hayatına müdahaledir. Bu müdahalenin kanuniliği ve meşru amacı bulunabilir; ancak ölçülülük ilkesi bakımından başvurunun bireysel yararı ile kamusal yarar arasında adil bir dengenin kurulmadığı açıktır. Bu nedenle başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna varılması gerekirdi.

13. Açıklanan gerekçelerle başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasının kabul edilebilir olduğu ve sözkonusu hakkının ihlal edildiği kanaati ile aksi görüşteki mahkememiz kararına iştirak edilmemiştir

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Kenan YAŞAR

KARŞIOY GEREKÇESİ

1. Mahpusun ailesinin ikametgâhına yakın bir ceza infaz kurumuna nakil talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruda Mahkememiz çoğunluğunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği şeklindeki görüşüne katılmamaktayım.

2. Ankara'da bulunan Sincan 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hükümlü olarak bulunmaktayken Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün (İdare) yazısına istinaden başvuru kapsama gücünün aşılması (kapasite fazlalığı/ aşımı) nedeniyle Kahramanmaraş'ta bulunan Türkoğlu 1 No.lu L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledilmiştir. Başvurucu, ailesinin Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet ettiğini, Kahramanmaraş'a nakledilmesinden sonra görüş günlerinde maddi sebeplerden gelemediklerini, babasının emekli maaşından başka gelirlerinin olmadığını belirterek bu işlemin iptaline karar verilmesi talebiyle dava açmıştır.

3. Bu işleme karşı açılan davada Ankara 14. İdare Mahkemesi ara kararlar başvurusunun hükümlü olarak bulunduğu Sincan L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunun birden fazla müdürlüğünün bulunup bulunmadığını, bulunuyor ise kapasite aşımının bağlı kurumlar arasında yapılacak nakillerle mahallinde giderilememesinin gerekçesinin sorularak anılan hususlara ilişkin bilgi ve belgelerin ve kapsama gücünün aşılması nedeniyle yapılacak nakillerde kurum tarafından hazırlanan listelerde açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi, alt soy ve üst soyu, kardeşleri buldukları yerde ikamet etmeyenlerin öncelikli olarak belirlenip belirlenmediğinin sorulup buna ilişkin bilgi ve belgelerin gönderilmesi talep edilmiştir.

4. Anılan ara kararına istinaden İdare, Sincan L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna ait kampüsün içinde başvurusunun tutuklu olarak bulunduğu dönemde suç türüne göre yerleşebileceği 2 adet L tipi, 2 adet F tipi, 1 adet T tipi kapalı ceza infaz kurumunun bulunduğu ancak başvurusunun naklinin yapıldığı tarihte bütün ceza infaz kurumlarının kapasitelerinin dolu olması nedeniyle kampüs içerisinde nakil işleminin gerçekleştirilemediği belirtilmiştir. Öte yandan tesis edilen nakil işlemi sırasında kurum tarafından açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi, alt soy ve üst soyu, kardeşleri buldukları yerde ikamet etmeyenlerin öncelikli olarak belirlenmesine ilişkin herhangi bir listenin hazırlanmadığı ifade edilmiştir.

5. İdare Mahkemesi işlemi iptal etmesine rağmen istinafça bu karar kaldırılmıştır. İstinaf mahkemesi karar gerekçesinde ilgili mevzuata yer verdikten sonra idarenin kanunlarla kendisine verilen görevleri etkin ve verimli bir biçimde yürütmek ve bu amaçla gereken önlemleri almakla yükümlü olduğunu, idarece disiplin ve düzenin sağlanması ile hizmetin etkin ve verimli bir şekilde yürütülmesi amaçlarına yönelik olarak yapılan işlemlerde ve bu konularda hassas davranılmasının kamu düzeninin sağlanması açısından zaruret teşkil ettiğini vurgulamıştır. Karar gerekçesinde, devamla, Ankara'da toplu bir şekilde terör örgütü üyeliğinden tutuklu olarak yargılanan kişilerin duruşmalar nedeniyle sevklerinin de Sincan'da bulunan ceza infaz kurumlarına yapıldığı, burada kapasite üstü hükümlü-tutuklu bulundurulmasının kişi güvenliği ve kamu düzeninin bozulmasına yol açabileceği, nakil

konusunda idarenin takdir yetkisinin bulunduğu ve dava konusu işlemlerde hukuki isabetsizlik görülmediği hususlarına yer verilmiştir.

6. Yapılan bireysel başvuruda başvurucu, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğini ileri sürerken Kahramanmaraş'a nakledilmesi sonrasında 700 km uzaklıktaki Ankara'nın Sincan ilçesinde ikamet eden ailesinin görüşlere gelemediğini, nitekim babasının emekli maaşından başka gelirinin olmadığını, babasının ve annesinin kronik hastalıklarının bulunduğunu ve uzun yolculuk yapamadıklarını, son bir yıl içerisinde ailesiyle ancak altı kez görüşebildiğini dile getirmiştir. Başvurucu ayrıca bu hususları dikkate almayan kamusal makamların keyfi davrandığını, sonrasında beş defa nakil talebinde bulunmasına rağmen bu taleplerinin de reddedildiğini, başka mahpusların ise nakillerinin uygun görüldüğünü ileri sürmüştür.

7. Mahkememiz çoğunluğu ise Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği kanaatine ulaşmıştır (bkz. §. 64).

8. Bu bağlamda ilk olarak çoğunluğun bu gerekçe ile kabul edilemezlik sonucuna ulaşmasının bireysel başvuru inceleme yöntemi yönü ile sorunlu olduğunu ifade etmek gerekir. Zira Mahkememiz çoğunluğunun yaklaşımı Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru inceleme yöntemi açısından yeni bir durum ortaya çıkarmakta olup bu yöntemin sürdürülmesi olumsuz yansımaları olabilecek bazı sakıncaları bünyesinde barındırmaktadır.

9. Mahkememiz çoğunluğuna göre aile hayatına saygı hakkından inceleme yapılabilmesi için öncelikle başvuru sahiplerinin, yakınlarının ikamet ettiği yeri ve kendisini ziyaret için karşılaştıkları zorlukları açıklaması, diğer bir ifadeyle şikayetin temellendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle de başvuru sahiplerinin salt yakınlarının kendisini ziyaret etmekte güçlük yaşadığı yönündeki soyut iddiaları inceleme yapabilmek için elverişli değildir (bkz.: § 56). Bu tespitten hareketle somut bireysel başvuruda da Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığından (bkz.: § 64) başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

10. Özellikle ifade etmek gerekmektedir ki çoğunluk kararında olduğu gibi açıkça dayanaktan yoksunluk sonucuna ulaşırken bu başvuruya konu olayda başvuru sahibinin aile hayatına saygı hakkına bir müdahale bulunmadığı şeklindeki gerekçe, kabulü sorunlu bir tespit niteliğindedir. Zira bu durumda böyle bir tespitten esasında bu başvurudaki ihlal iddialarının aile hayatına saygı hakkı kapsamında görülemeyeceği ya da bu hak kapsamındaki iddialar incelenirken oldukça katı bir ihlal iddiası gerekçelendirme düzeyi aranacağı gibi iki sonuç çıkmaktadır.

11. Ancak her iki sonuç da bireysel başvuru inceleme yöntemine ve dolayısıyla Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru aracılığıyla insan haklarını koruma işlevine ciddi biçimde olumsuz etki yapacak nitelik taşımaktadır.

12. Bu iki husus biraz daha detaylı biçimde açıklandığında sorun daha net biçimde fark edilebilecektir.

13. İlk olarak, Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuruları incelemeye başladığı tarihten bu yana açıkça dayanaktan yoksunluk gerekçesiyle 6216 sayılı Kanun'un 48. maddesinin (2) numaralı fıkrası gereğince verilen kabul edilemezlik kararlarında bile başvurular bir hak ile ilişkilendirilerek ele alınmakta olup bu süreçte bireysel başvuruya konu ihlal iddiaları bir hakka yönelik müdahale olarak görülmekte ve sonrasında diğer kabul edilemezlik kriterlerinde bir sorun bulunmuyorsa o hak bağlamında başvurunun esası değerlendirilmektedir. Yapılan inceleme sonucunda, müdahalenin anayasal bir sorun teşkil etmediği anlaşılan başvurular hakkında açıkça dayanaktan yoksunluk gerekçesiyle kabul edilemezlik kararı verilmektedir.

14. Yine ilk husus ile ilgili belirtmek gerekir ki çoğunluk kararında olduğu gibi eğer "*Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkı yönünden inceleme yapılmasını gerekli kılan bir müdahale olmadığı*" gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiği sonucuna ulaşıyorsa bu durumda esasında bu ihlal iddiasının açıkça dayanaktan yoksunluk nedeniyle değil de konu bakımından yetkisizlik nedeniyle kabul edilemez bulunması gerektiği akla gelmektedir. Zira çoğunluk bu hak yönünden bir müdahale olmadığı sonucuna ulaşıyorsa bu durumda bahse konu iddiaların artık Anayasa Mahkemesince incelenmesi mümkün gözükmemektedir. Oysa somut bireysel başvuruda ihlal iddialarının esasında başvurucağın aile hayatı kapsamında görülmesi gerektiği aşikardır.

15. Dolayısıyla aile hayatına saygı hakkına müdahalenin olup olmadığı konusunda başvurucağın başvuru formunda somut olarak değerlendirme yapmasını beklediği hususlara bakıldığında çoğunluk kararındaki yaklaşım (bkz.: § 55) Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru incelemelerinde ciddi zorluklara neden olabilecektir.

16. İkinci olarak bu yaklaşım Anayasa Mahkemesinin bireysel başvuru aracılığıyla insan haklarını koruma işlevine ciddi biçimde olumsuz etki yapacak niteliktedir. Bu hususu da birinci vurgulanan hususla birlikte ele almak gerekirse, çoğunluk kararındaki yaklaşımın kabulü halinde bireysel başvuru yolu ile Anayasa Mahkemesinin önüne ancak başvuru formunda çok net biçimde ve her yönü ortaya konulmuş olan oldukça açık, ağır, belirgin ihlal iddiaları gelebilecektir. Dolayısıyla bu yaklaşım Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruyu önemli ölçüde zorlaştırmaktadır.

17. Zira çoğunluk yaklaşımında ancak bu nitelikteki ihlal iddialarının varlığı halinde başvurucağın haklarına bir müdahalede bulunulduğu kabul edilmektedir. Dolayısıyla da bu nitelikte bir bireysel başvuruda ancak bu kabulden sonra ihlal iddiaları Anayasa Mahkemesi tarafından incelenmeye başlayabilecektir. Bu durum bireysel başvuru incelemelerinde başvurucağın esasını inceleme aşaması bağlamında adeta yeni bir kabul edilebilirlik kriteri şeklinde bir sonuç doğurabilecektir.

18. Öte yandan Mahkememiz çoğunluğu bu görüşü kabul ederken "*AİHM içtihatları da gözönüne alındığında ceza infaz kurumları arasında nakil konusunda aile hayatına saygı hakkına bir müdahale olup olmadığı belirlenirken ceza infaz kurumunda tutulan başvurucağın yapılabilecek ziyaretlerin çok zor veya imkânsız hâle gelip gelmediği dikkate alınmalıdır. Ancak ziyaret hakkının kullanımının çok zor veya imkânsız hâle geldiğinin anlaşılabilirliği durumunda mahpusun nakil talebinin reddedilmesiyle aile hayatına saygı hakkına müdahalede bulunulduğu kabul edilebilir.*" (bkz.: § 55) şeklindeki gerekçeyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına dayalı bir inceleme yapacağını belirtmiştir.

19. Başvurucular açısından konuya ilişkin Anayasa Mahkemesinin bugüne kadar benimsediği inceleme yöntemi daha güvenceli olmasına rağmen Mahkememiz çoğunluğunun daha kısıtlayıcı nitelikte olduğu aşıkâr olan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin içtihadına dayanma arayışı sergilemesi aynı zamanda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin minimum insan hakları standardını öngördüğünü, taraf devletlerin Sözleşmedekinden daha yüksek bir insan hakları standardı öngörebileceklerini vurgulayan Sözleşme'nin 53. maddesinin şu hükmü ile de açıkça çelişmektedir: *“Bu Sözleşme hükümlerinden hiçbirini, herhangi bir Yüksek Sözleşmeci Taraf'ın yasalarına ve onun taraf olduğu başka bir Sözleşme uyarınca tanınmış olabilecek insan hakları ve temel özgürlükleri sınırlayacak veya onları ihlal edecek biçimde yorumlanamaz.”*

20. Bu biçimdeki kısıtlayıcı yaklaşımı, temel hak ve özgürlüklere yönelik Anayasa'ya aykırı müdahalelere karşı önemli bir güvence olarak siyasi sistem içerisinde yer alan Anayasa Mahkemesinin somut bir bireysel başvurudaki ihlal iddialarını incelerken ortaya koyması ise ayrıca düşündürücüdür. Bu yaklaşım Anayasa Mahkemesinin temel hak ve özgürlüklerin güvencesi olması işlevi ile temelden çelişmektedir.

21. Yukarıda açıkladığım gerekçeyle Mahkememiz çoğunluğunun başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğu şeklindeki ulaştığı sonuca katılmamaktayım.

22. Dolayısıyla eldeki dosyada başvuru kabul edilebilir bulduktan sonra başvurunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edilip edilmediğinin incelenmesi aşamasına geçmek gerekmektedir.

23. Kanaatimizce burada başvurunun ailesinin ikamet ettiği yer ile bulunduğu ceza infaz kurumunun farklı illerde olması, aradaki mesafenin uzun olması, ziyaret amaçlı ulaşımda aile bireylerinin ulaşımda yaşadığı zorluklar ve başvurunun dile getirdiği iddiaların karşılanmaması aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmelidir. Zira bahse konu hususlar bu hakka müdahalede bulunmaktadırlar.

24. Bahse konu müdahalenin kanuniliği ve meşru amacı noktasında bir sorun bulunmakta olup burada aile hayatına saygı hakkına yönelik sınırlamanın demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olup olmadığının incelenmesi gerekmektedir.

25. Başvurucunun aile hayatına saygı hakkı bağlamında ileri sürdüğü bu nitelikteki iddialar değerlendirilirken mahpusların genel olarak ailelerinin ikametgâhına yakın olan ceza infaz kurumlarında barındırılmayı istemelerinin hayatın olağan akışına uygun olmakla birlikte bu taleplerinin her durumda olumlu şekilde karşılanabilmesinin mümkün olmadığı belirtilmelidir.

26. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel hayatına ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmeli ve burada önemli olanın ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin kurulması olduğu değerlendirmede dikkate alınmalıdır (Mehmet Koray Eryaşa [2. B.], B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 89).

27. Eldeki başvuruda başvurucu anne ve babasının yaşlılığından, sağlık ve ekonomik durumlarındaki yetersizlikten kaynaklı sorunlardan bahsederek nakil işleminin hukuka aykırı olduğuna ilişkin iddialarını kamusal makamlar önünde dile getirmiştir. Ayrıca gerçekleştirilen yargılama sürecinde mevzuatta yer alan düzenlemelerden hareketle İdare Mahkemesince kapsama gücünün aşılması nedeniyle yapılacak nakiller için hazırlanan listelerde açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri buldukları yerde ikamet etmeyenlerin öncelikli olarak belirlenip belirlenmediği konusunda İdareden talep edildiği halde İdarenin cevabında bu şekilde bir listenin hazırlanmadığı belirtilip Bölge İdare Mahkemesi başvurusunun şikâyetleri hakkında herhangi bir değerlendirme yapmadan mahpusların nakli konusunda İdarenin sahip olduğu takdir yetkisine değinerek davanın reddine karar vermiştir.

28. Dolayısıyla eldeki bireysel başvuruya konu yargılamada başvurusunun nakledildiği ceza infaz kurumu ile ailesinin ikametgâhının bulunduğu il arasındaki mesafenin uzaklığına, sağlık yönünden ve ekonomik yönden ailesinin yaşayacağı zorluklara yönelik iddiasına ilişkin idari ve yargısal makamlar tarafından herhangi bir değerlendirme yapılmamış olup bu durum başvurusunun zorunlu biçimde başka ceza infaz kurumuna nakledilmesinin kişisel yarar ile kamusal yarar arasında bulunması gereken dengeyi başvuru aleyhine ortadan kaldırmakta olduğu görülmektedir. Bu nedenle başvurusunun aile hayatına yapılan müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun olmadığı sonucuna ulaşmak gerekir.

29. Sonuç olarak ailesinin ikametgâhına yakın olan ceza infaz kurumundan başka bir ceza infaz kurumuna nakledilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği iddiasıyla yapılan başvuruda başvurusunun Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiği kanaatinde olduğum için Mahkememiz çoğunluğunun kararına katılmamaktayım.

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Başvuru Numarası : 2021/15533

Karar Tarihi : 18/9/2025

KARŞI OY

1. Mahkememizin sayın çoğunluğunca, başvurusunun; Aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir. Aşağıda belirteceğim gerekçelerle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadım.

2. Olay ve olgular mahkememizin gerekçeli kararında özetlenmiştir.

3. Başvurucu kesinleşen hapis cezası nedeniyle Ankara Sincan Ceza İnfaz Kurumunda cezasını infaz etmekteyken 9/11/2019 tarihinde cezaevinin kapasite aşımı nedeniyle Kahramanmaraş Türkoğlu'nda bulunan L tipi cezaevine nakledilmiştir.

4. Başvurucu işlemin iptali için dava açmıştır. Gerekçesinde ailesinin Sincan'da ikamet ettiğini maddi durumunun zayıf olduğunu babasının emekli maaşından başka bir gelirinin olmadığını nakil nedeniyle ailesi ile görüşemediğini savunmuştur.

5. İdare mahkemesince talep ile ilgili yürütmeyi durdurma kararı verilmiş; itiraz üzerine yürütme durdurma kararı kaldırılarak istinaf başvurusu kabul edilerek kesin olarak idarenin işleminin uygun olduğuna karar verilmiştir. Başvurucu bunun üzerine Anayasa Mahkemesine müracaat etmiştir.

6. İlgili hukuk ve uluslararası hukuk mahkememizin gerekçeli kararında özetlenmiştir. Bu nedenle tekrar edilmemiştir.

7. Anayasa'nın 20. maddesinin birinci fıkrası şöyledir: "Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

8. Anayasa'nın 41. maddesi şöyledir: "Aile, Türk toplumunun temelidir ve eşler arasında eşitliğe dayanır. Devlet, ailenin huzur ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ile uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar. Her çocuk, korunma ve bakımdan yararlanma, yüksek yararına açıkça aykırı olmadıkça, ana ve babasıyla kişisel ve doğrudan ilişki kurma ve sürdürme hakkına sahiptir. Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır."

9. "Başvurucu; temel olarak ailesinin ikametgâh ettiği yer ile bulunduğu ceza infaz kurumu arasındaki mesafe nedeniyle ziyaretine gelemediğinden, gelebildikleri zamanlarda ise maddi imkânsızlıklar nedeniyle zorlandıklarından, bu hususların dile getirilmiş olmasına rağmen idari ve yargısal makamların bu bağlamda bir değerlendirme yapmayarak nakil talebini reddettiğinden yakınmaktadır. Bu nedenle başvuru aile hayatına saygı hakkı kapsamında incelenmelidir.

10. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan, aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna aşağıda belirteceğimiz gerekçelerle karar verilmesi gerekmektedir.

11. Anayasa Mahkemesi inceleme yöntemi bağlamında önce kuralın kanunilik ve meşru amaç yönlerinden incelemesi gerekmektedir. Somut olay bu bağlamda incelendiğinde müdahalenin 5275 sayılı kanunun 53 ve 54. Maddelerine dayanılarak gerçekleştirildiği anlaşılmaktadır. Müdahalenin kanuni dayanağı bulunmaktadır.

12. Mahpusların güvenlik açısından sorun oluşturmayan yeterli imkânlarla sahip ceza infaz kurumlarına nakledilmeleri kamu düzeninin sağlanması amacına dayanmaktadır. Aile hayatına saygı hakkına müdahale teşkil eden nakil talebinin reddedilmesine ilişkin işlemin de millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması, kamu hizmetinin sürdürülebilirliğinin sağlanması için hakkın doğasından kaynaklanan bir sınırlandırma nedeni olarak kabul edilebileceği değerlendirilmektedir. Somut başvuruda da kamu gücünü kullanan idarenin millî güvenlik ve kamu düzeninin korunması ile kamu hizmetinin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacını taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle müdahalenin meşru amacı bulunmaktadır.

13. Müdahalenin demokratik toplum düzeni gereklerine uygunluk ve ölçülülük bağlamında da değerlendirilmesi gerekmektedir. Anayasa Mahkememizin bu konudaki genel ilkeleri belirteceğim şekildedir.

14. Anayasa Mahkemesi kararlarına göre demokratik toplum düzeninin gerekleri kavramı öncelikle ilgili hak yönünden getirilen sınırlamaların zorunlu ya da istisnai tedbir niteliğinde olmasını, başvurulabilecek en son çare ya da alınabilecek en son önlem olarak kendisini göstermesini gerektirmektedir. Demokratik toplum düzeninin gereklerinden olma, bir sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacın karşılanması amacına yönelik olmasını ifade etmektedir (AYM, E.2016/179, K.2017/176, 28/12/2017; Ata Türkeri, B. No: 2013/6057, 16/12/2015, § 44; Haluk Öktem [GK], B. No: 2014/13433, 13/10/2016, § 49; Erhun Öküz [GK], B. No: 2014/12777, 13/10/2016 § 53; Salim Onur Şakar, B. No: 2015/2711, 21/9/2017, § 35; C.A. (3), [GK], B. No: 2018/10286, 2/7/2020, § 114).

15. Anayasa'nın 13. maddesinde demokratik toplum düzeninin gerekleri ve ölçülülük kriterleri iki ayrı ölçüt olarak düzenlenmiş olmakla birlikte bu iki ölçüt arasında ayrılmaz bir ilişki vardır. Ölçülülük ilkesinin amacı temel hak ve özgürlüklerin gereğinden fazla sınırlandırılmasının önlenmesidir. Anayasa Mahkemesi kararları uyarınca ölçülülük ilkesi, sınırlama için kullanılan aracın sınırlama amacını gerçekleştirmeye uygun olmasını ifade eden elverişlilik, sınırlayıcı önlemin sınırlama amacına ulaşmak bakımından zorunlu olmasına işaret eden gereklilik ve araçla amacın orantısız bir ölçü içinde bulunmaması ile sınırlamanın ölçüsüz bir yükümlülük getirmemesi anlamına gelen orantılılık unsurlarını içermektedir (Bülent Polat [GK], B. No: 2013/7666, 10/12/2015, § 106; Tevfik Türkmen [GK], B. No: 2013/9704, 3/3/2016, § 70; Bülent Kaya [GK], B. No: 2013/2941, 11/5/2016, § 82; Ferhat Üstündağ, B. No: 2014/15428, 17/7/2018, §§ 45, 48; C.A. (3), § 115).

16. Belirtilen ölçütlere riayetle bir müdahalede bulunulup bulunulmadığının tespiti için müdahale teşkil eden önlemin temelini oluşturan meşru amaç karşısında, bireye düşen fedakârlığın ağırlığının gözönünde bulundurulması ve gözetilen genel yararın gerekleri ile bireyin temel hakkının korunması arasında adil bir dengenin kurulup kurulmadığının belirlenmesi zorunludur. Anayasa'nın 13. maddesi vasıtasıyla Anayasa'da yer alan tüm temel hak ve özgürlüklerin sınırlandırılması hususunda geçerli olan bu denge, özel hayata saygı hakkının sınırlandırılmasında da gözönünde bulundurulmalıdır (Bülent Polat, § 107).

17. Kamusal makamların bir hakka müdahale sürecinde iki ayrı aşamada takdir yetkisi bulunmaktadır. Bunlardan ilki, müdahale ölçütünün seçimidir. İkincisi ise ilgili müdahale ölçütü çerçevesinde izlenen meşru amacı gerçekleştirmek üzere yapılan sınırlamanın gerekliliğidir. Ancak kamusal makamlara tanınan bu takdir yetkisi sınırsız olmayıp ihlal iddiasına konu önlemin anayasal temel hak ve özgürlüklerle bağdaşır olması yani müdahaleyi meşrulaştırmak üzere kullanılan argümanların elverişli, zorunlu ve orantılı olması gerekir (Bülent Polat, § 108).

18. Anayasa'nın 19. maddesi gereği tutuklu ve hükümlülerin özel hayata ve aile hayatına birtakım müdahalelerin yapılması, hukuka uygun olarak ceza infaz kurumunda tutulmanın kaçınılmaz ve doğal bir sonucudur. Bu bağlamda idarenin tutuklu ve hükümlülerin özel hayata ve aile hayatına müdahale konusunda takdir yetkisinin daha geniş olduğu gözetilmelidir. Burada mühim olan ceza infaz kurumunun güvenliğinin sağlanması amacı ile hükümlünün özel ve aile hayatına saygı gösterilmesi hakkı arasında adil bir dengenin sağlanmış olmasıdır (Mehmet Koray Eryaşa, B. No: 2013/6693, 16/4/2015, § 89; Ahmet Çilgin, B. No: 2014/18849, 11/1/2017, § 32; Rasul Kocatürk [GK], B. No: 2016/8080, 26/12/2019, § 56).

19. Öte yandan belirtmek gerekir ki ceza infaz kurumlarında kalacak mahkûmların aldıkları cezaların niteliği, miktarı gibi belirli kriterlere göre kişi ve koğuş sayısını belirlemede ceza infaz kurumlarının kapasitesine göre hükümlü ve tutukluların hangi ceza infaz kurumunda bulunacaklarını tespit etmede idarenin geniş bir takdir yetkisi bulunmaktadır. Hükümlülerin ailelerinden ayrılmaları ve onlardan uzakta tutulmaları mahkûmiyetin kaçınılmaz bir sonucu olduğuna göre idarenin mutlak anlamda hükümlüyü ailesinin ikamet ettiği yerdeki ceza infaz kurumunda bulundurma zorunluluğu bulunmamaktadır (Yaşar Karaca, B. No: 2018/37854, 12/4/2023, § 65).

20. Ancak idarenin hükümlünün ailesinin ziyaretleri ile ilgili yaptığı uygulamalarda söz konusu takdir yetkisinin sınırsız olmadığı, buna ilişkin tasarrufların objektif denetlenebilir kriterlere göre yapılması gerektiği açıktır. Dolayısıyla hükümlünün ailesinin rahat ulaşabileceği bir yerde cezasını infaz etmesinden elde edeceği yarar ile idarenin ceza infaz kurumunun kapasitesi, güvenlik gibi kriterleri dikkate alarak düzenleme yapma gerekliliğinden doğan kamusal yarar arasındaki dengenin sağlanması, bu konuda gerek idare gerekse denetim makamı olan yargı mercilerinin değerlendirmelerinde idarenin takdir yetkisinin objektif ve makul sınırlar içinde kullanıldığının ortaya konulması zorunludur (Yaşar Karaca, § 66).

21. Bu kapsamda söz konusu kriterleri, idarenin hizmet gerekleri ile kişisel durumların belirlediği görülmektedir. Hükümlünün bulunduğu ceza infaz kurumu ile çevre yerlerdeki ceza infaz kurumlarının kapasitesi, doluluk oranına göre hükümlünün daha yakın yerdeki ceza infaz kurumuna nakledilme imkânının bulunup bulunmadığı, hükümlünün suç profili, ceza infaz kurumunda kaldığı süre, ailesinden uzakta kaldığı ceza infaz kurumundaki tutulma süresi, hükümlünün bulunduğu ceza infaz kurumu ile ailesinin ikamet ettiği yer arasındaki mesafe, ulaşım imkânları, ailenin ekonomik ve sosyal durumu, aile bireylerinin yaş ve sağlık durumları, ailenin hükümlüyü ziyarete gelme sıklığı gibi durumların idare ve yargı makamlarınca takdir yetkisinin kullanımı ve denetiminde dikkate alınması ve kararlarında bu hususların değerlendirilmesi gerekmektedir (Yaşar Karaca, § 67).

Yukarıda belirtilen ilkeler somut olaya uygulanması

22. Somut olayda başvuru ailesinin ikametgâhına yakın olan ceza infaz kurumlarından birine nakledilmesine yönelik talebinin reddedilmesi nedeniyle aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden yakınmaktadır.

23. Mahpus olan kişilerin genel olarak ailelerinin ikametgâhına yakın yerlerdeki ceza infaz kurumlarında barındırılmayı istemelerinin hayatın olağan akışına uygun olduğu açıktır. Bununla birlikte bu bağlamdaki taleplerin olumlu şekilde karşılanabilmesi ancak diğer bazı hususların da varlığı hâlinde mümkün hâle gelebilir. Daha açık ifadeyle bu yöndeki taleplerin her hâlde olumlu karşılanabilmesinin olanaklı olmadığı söylenmelidir. Öte yandan mahpusların barındırılacakları ceza infaz kurumlarını seçme hakkının bulunmadığı, bu kişilerin ailesinden ayrılmasının veya uzaklaştırılmasının ceza infaz kurumunda bulunmanın kaçınılmaz sonucu olduğu belirtilmelidir. Bu bağlamda aile hayatına müdahalenin söz konusu olabileceği durumlarda idareye tanınan takdir yetkisinin daha geniş olduğu ancak bu takdir yetkisinin sınırsız olmadığı vurgulanmalıdır.

24. Aile bireylerinin yaş, sağlık durumu ve gelir düzeyinin seyahat etmeye engel olması gibi hususlara bağlı zorlukların mahpuslar tarafından yeterli düzeyde açıklamalarla ileri sürülmesi hâlinde idari ve yargısal makamların kararlarında bu hususlara ilişkin değerlendirmelerin bulunması gerekmektedir. Bununla birlikte aile ilişkilerinin korunmasını da kriter olarak gözetmek suretiyle yapılacak değerlendirmelerde mahpusların aile hayatına müdahale oluşturan tasarrufun gerekli ve ölçülü olduğunun denetime elverişli olacak şekilde yeterli bir gerekçeyle ortaya konulması elzemdir. Ayrıca idarenin mahpusun ailesiyle olan iletişimi sağlamada kolaylık göstermesi ve tedbirler almasının devletin aile hayatına saygı gösterme yükümlülüğünün bir gereği olduğu unutulmamalıdır. Neticede müdahaleye neden olan idari ve yargısal makamların kararlarında dayandııkları bu kapsamdaki gerekçelerin aile hayatına saygı hakkına müdahale bakımından “demokratik bir toplumda gerekli olma” ve “ölçülülük” ilkelerine uygun olduğunu inandırıcı bir şekilde ortaya koyması gerekmektedir. Bu durum kişisel yarar ile kamusal yarar arasında kurulması gereken dengenin ortaya konulabilmesi için elzemdir.

25. Diğer taraftan mahpusların ailelerinin ikamet ettikleri yerden uzak mesafede bulunmalarından hareketle ortaya koydukları şikâyetlerini aile bireylerinin kendisini ziyarete gelmeleri konusunda ne gibi zorluklar yaşadığına, ailenin ekonomik ve sosyal durumuna, aile bireylerinin yaş ve sağlık durumlarına ilişkin hususlarla desteklemesi ve bu bağlamdaki bilgileri idari ve yargısal makamlara sunması gerekmektedir. Başvurucuya yüklenen bu yükümlülüğün mutlak bir ispatı gerektirmemekle birlikte, makul düzeyde bir açıklama yapmayı içerdiği vurgulanmalıdır. Bununla birlikte aradaki mesafenin mahpus ile ailesi arasındaki iletişimi zora sokacak şekilde makul olmadığına öngörülebilir olduğu durumlarda başvuru ailesine yüklenen bu yükümlülüğün yerine getirilmesi daha geniş bir yoruma tabi tutulabilir. Diğer yandan bu doğrultuda bir temellendirme olmaksızın sadece ailenin bulunduğu yere yakın bir ceza infaz kurumuna nakledilme yönündeki taleplerin reddedilmesinin idarelerin mahpusların barındırılması bağlamında aile hayatına müdahale konusundaki geniş takdir hakkı kapsamında değerlendirilmesi olağandır.

26. Belirtilen şekilde yeterli düzeyde temellendirilen taleplerin ise idare tarafından sırf doluluk oranları nedeniyle reddedilmesi hâlinde başvuru ailesinin aile hayatına saygı hakkının güvencelerine uygun bir değerlendirme yapıldığı söylenemeyebilir. Bu hâlde idare tarafından suç profili, infaz kurumlarının fiziki koşulları, talep edilen yerde barındırılan diğer mahpusların profilleri de gözetilerek başvuru ailesinin nakil talep ettiği ceza infaz kurumlarına neden yerleştirilemeyeceğinin ortaya konulması kişisel yarar ile kamusal yarar arasında kurulması gereken denge açısından önem arz etmektedir.

27. Somut başvuruda başvuru, ailesinin ikametgâhının da bulunduğu Ankara'nın Sincan ilçesindeki ceza infaz kurumunda hükümlü olarak barındırılmakta iken kapsama gücünün aşılması nedeniyle zorunlu nakil sebebi olduğundan bahisle Kahramanmaraş'ta bulunan ceza infaz kurumuna nakledilmiştir. Bu noktada ilgili mevzuat uyarınca kurumların elverişsiz ve yetersiz kalması, kapsama gücünün aşılması gibi sebeplerin mahpusların zorunlu olarak nakil sebepleri arasında sayıldığını vurgulamak gerekmektedir (bkz. §§ 19, 22). Bununla birlikte başvuru anne ve babasının yaşlılığından, sağlık ve ekonomik durumlarındaki yetersizlikten kaynaklı sorunlardan bahsederek nakil işlemin hukuka aykırı olduğu ilişkin iddialarını kamusal makamlar önünde dile getirmiştir.

28. Öte yandan ilgili mevzuatta yer alan düzenlemelerden hareketle İdare Mahkemesi, kapsama gücünün aşılması nedeniyle yapılacak nakiller için hazırlanan listelerde açık ceza infaz kurumlarından firar edenlerin, bulunduğu yer nüfusuna kayıtlı olmayanların, eşi, altsoy ve üstsoyu, kardeşleri buldukları yerde ikamet etmeyenlerin öncelikli olarak belirlenip belirlenmediği konusunda İdarenin bilgi istemiştir. Bunun üzerine İdarece verilen cevapta ise bu şekilde bir listenin hazırlanmadığı bildirmiştir (bkz. §§ 10, 11). Nitekim İdare Mahkemesinin iptal kararının gerekçesi de 167 No.lu Genelgede ortaya konulan bu yükümlülüğün yerine getirilmeksizin işlem tesis edilmesine dayanmaktadır. Bu belirlemeye karşın Bölge İdare Mahkemesi mahpusların nakli konusunda İdarenin sahip olduğu takdir yetkisine değinerek istinaf başvurusunun kabulüne ve davanın reddine karar vermiştir (bkz. § 14). Başvurucunun aile hayatına saygı hakkı bağlamında ortaya koyduğu şikâyetler hakkında ise herhangi bir değerlendirmenin yapılmadığı görülmektedir.

29. Netice itibarıyla başvuru nakledildiği ceza infaz kurumu ile ailesinin ikametgâhının bulunduğu il arasındaki mesafenin uzaklığına, sağlık yönünden ve ekonomik yönden ailesinin yaşayacağı zorluklara yönelik iddiasına ilişkin idari ve yargısal makamlar tarafından herhangi bir değerlendirme yapılmadığı görülmektedir. Bu nevi değerlendirmelerin yapılmayarak başvuru zorunlu neden olduğundan bahisle başka ceza infaz kurumuna nakledilmesi, kişisel yarar ile kamusal yarar arasında bulunması gereken dengeyi başvuru aleyhine ortadan kaldırmaktadır. Bu nedenle başvuru aile hayatına yapılan müdahalenin gözetilmek istenen meşru amaca göre demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun ve ölçülü olduğu söylenemez.

30. Açıklanan gerekçelerle başvuru Anayasa'nın 20. maddesinde güvence altına alınan aile hayatına saygı hakkının ihlal edildiğine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle sayın çoğunluğun görüşüne katılmadım.

Üye
Selahaddin MENTEŞ